Obranný průmysl České republiky

Bc. Karolína Jirásková

Diplomová práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Karolína Jirásková**
Osobní číslo:	**A15459**
Studijní program:	**N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor:	**Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia:	**kombinovaná**
Téma práce:	**Obranný průmysl České republiky**
Téma anglicky:	**The Defence Industry of the Czech Republic**

Zásady pro vypracování:

1. **Analyzujte význam a vývoj obranného průmyslu v České republice.**
2. **Pojednejte o současných možnostech obranného průmyslu.**
3. **Proveďte komparaci stavu obranného průmyslu vybraných států, srovnatelných s Českou republikou.**
4. **Specifikujte hrozby pro bezpečnost České republiky.**
5. **Vypracujte návrh budoucího rozvoje obranného průmyslu ve vztahu k vývoji bezpečnostních hrozeb.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **PROCHÁZKA, Josef. Tvorba materiálních zdrojů v procesu vyzbrojování ozbrojených sil – definování požadavků. In: Obrana a strategie. č. 1/2004. Brno: Univerzita obrany, 2004. ISSN 1214-6463 (print) a ISSN 1802-7199 (on-line) s. 99-114.**

2. **VALOUCH, Jan. Konverze obranné průmyslové základny. In Obrana a strategie, 2005, č.1, Brno: Univerzita obrany, 2004. ISSN 1214-6463. s.111-118.**

3. **VALOUCH, Jan. Vyzbrojování ozbrojených sil vybraných evropských zemí- vývoj a perspektivy. Vojenské rozhledy, 2004, č. 3. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2004. s 66- 78. ISSN 1210- 3292.**

4. **BRIZGALOVÁ, Lenka a Veronika MAZALOVÁ. Obranné zdroje České republiky 2009: současný stav - perspektivy v oblasti finančních zdrojů. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2010, 41 s. ISBN 978-80-7231-711-0.**

5. **PROCHÁZKA, Josef, VALOUCH, Jan, ŠMONDRK, Josef, PERNICA Bohuslav. Obranné zdroje České republiky 2004. [Učebnice]. Brno: Univerzita obrany, Ústav strategických studií, 2004. 112s. ISBN 80-85960-85-0.**

6. **PROCHÁZKA, Josef, VALOUCH, Jan, GALATÍK, Vlastimil, MAZALOVÁ, Veronika. Obranné zdroje České republiky 2006. [Skriptum]. Brno: ÚSS UO, 2006. 86 s. S 3710. ISBN 978-80-7231-184-2.**

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Valouch, Ph.D.**
Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce: **3. února 2017**

Termín odevzdání diplomové práce: **24. května 2017**

Ve Zlíně dne 3. února 2017

L.S.

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Fakulta aplikované informatiky

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 22. 5. 2017

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se věnuje problematice vývoje obranného průmyslu České republiky. V úvodní části je zpracována analýza významu, vývoje a současného stavu národního obranného průmyslu. Tyto informace jsou doplněny o komparaci dané problematiky v rámci vybraných států, srovnatelných s Českou republikou. Stěžejní výstup práce představuje návrh koncepce budoucího rozvoje obranného průmyslu ve vztahu k vývoji bezpečnostních hrozeb.

Klíčová slova: bezpečnost, obrana, obranný průmysl, Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky, bezpečnostní hrozby.

ABSTRACT

The thesis is dedicated to the development of the defence industry of the Czech Republic. In the first part, the analysis of the significance, development and current state of the national defence industry is elaborated. This information is supplemented by a comparison of the issue in the framework of selected states that are comparable to the Czech Republic. Pivotal work output is a draft concept for the future development of the defence industry in relation to the progress of security threats.

Keywords: security, defense, defense industry, Defence and Security Industry Association of the Czech Republic, security threats.

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce Ing. Janu Valouchovi Ph.D. za jeho odborné vedení, přístup, cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za jejich podporu po celou dobu mého studia.

„Být připraven na válku je nejúčinnější způsob, jak uchovat mír“. George Washington

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **9**
I TEORETICKÁ ČÁST **10**
1 ÚVOD DO OBRANNÉHO PRŮMYSLU **11**
1.1 Základní pojmy 11
1.2 Historický vývoj zbrojní výroby obranného průmyslu 13
1.3 Obranný průmysl po roce 1989 15
1.3.1 Pokles poptávky, rozpad trhu a konverze zbrojní výroby 16
1.3.2 Ekonomické a sociální aspekty útlumu zbrojní výroby 16
1.3.3 Privatizace obranného průmyslu 17
1.3.4 Hospodářská mobilizace 17
1.4 Vývojová tendence v obranném průmyslu ČR 17
1.4.1 Rostoucí otevřenost ekonomiky a její závislost na globálních trzích 18
1.4.2 Oslabování vlivu státu 19
1.4.3 Úbytek finální produkce 19
1.4.4 Omezování velikosti domácího trhu 19
1.4.5 Prohlubování specializace 19
1.4.6 Využití schopností průmyslu pro efektivní zabezpečení služeb 20
1.4.7 Řízený proces podpory specializace obranného průmyslu 20
2 SOUČASNÝ OBRANNÝ PRŮMYSL ČR **22**
2.1 Postoj ČR na Evropském trhu s obranným materiálem 25
2.2 Podmínky pro obchodování s obranným materiálem 26
2.2.1 Povolení a licence k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem 28
2.2.2 Vývoz a dovoz ručních zbraní pro civilní použití 31
2.2.3 Vývoz a dovoz technologií dvojitého užití 33
2.3 Nakládání s bezpečnostním materiálem 35
2.4 Skladování bezpečnostního materiálu 36
2.5 Vybrané subjekty obranného průmyslu 36
2.5.1 Sellier & Bellot 37
2.5.2 Argun s.r.o. 38
2.5.3 SVOS 39
2.5.4 Česká zbrojovka a.s. 40
2.6 Přehled základní techniky Armády ČR 42
II PRAKTICKÁ ČÁST **45**
3 KOMPARACE OBRANNÉHO PRŮMYSLU VYBRANÝCH STÁTŮ **46**
3.1 Česká republika 46
3.1.1 Kategorizace 47
3.2 Slovenská republika 52
3.2.1 Kategorizace 53
3.3 Maďarsko 57
3.3.1 Kategorizace 58

3.4 POLSKÁ REPUBLIKA 61
3.4.1 Kategorizace 63
3.5 SROVNÁNÍ OBRANNÉHO A BEZPEČNOSTNÍHO PRŮMYSLU 65
4 HROZBY 71
4.1 AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ HROZBY 71
5 NÁVRH ROZVOJE OBRANNÉHO PRŮMYSLU VE VZTAHU K VÝVOJI BEZPEČNOSTNÍCH HROZEB 75
5.1 VLASTNÍ NÁVRH 77
ZÁVĚR 79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 81
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK 90
SEZNAM OBRÁZKŮ 91
SEZNAM TABULEK 92

ÚVOD

Obranný průmysl můžeme označit za důležitý bod obrany v bezpečnostní struktuře našeho státu. Bohužel, musíme podotknout, že téměř žádný stát není schopný bránit své území a suverenitu státu samostatně na základě svého vlastního obranného průmyslu. Důležitou roli každého státu je působení v nějakém obranném seskupení, v případě České republiky se jedná o členství v NATO a EU, které má důležité postavení v naší obraně a bezpečnosti. Díky našemu partnerství v NATO máme možnost se v případě krize spolehnout na podporu od aliančních partnerů prostřednictvím kolektivní obrany NATO. Garance společné obrany a bezpečnosti je pro nás primární, vstupem do těchto institucí (NATO a EU) jsme se stali účastníky mnoha smluv, které jsme povinni plnit. To sebou nese investice do obrany a vzájemnou spolupráci.

Na Evropu a Českou republiku působí mnoho hrozeb vojenského i nevojenského typu, na které musí být náš stát připraven reagovat. Českou republiku ohrožují i hrozby, které nepůsobí přímo na naše území, jsou to hrozby typu šíření konvenčních a nekonvenčních zbraní, aktéři působící na Blízkém východě, kde politické konflikty a rozpad státu způsobují vznik migračních vln, ohrožení evropské bezpečí prostřednictvím teroristických útoků, hrozba kybernetického útoku, hybridní války a organizovaný zločin. Současné bezpečnostní hrozby se navzájem prolínají a jen těžko určit jejích rozdíly. K zajištění obranyschopnosti země je především důležité dbát na důraz fungujícího domácího obranného průmyslu.

Bezpečnostní situace se rapidně zhoršuje a je potřeba plánovat budoucí vyzbrojování a zapojení především domácího obranného průmysl. Hlavním úkolem je co nejvíce zapojovat domácí průmysl v případě dodávek vojenského materiálu, který dokáže alespoň v některých oblastech uspokojit potřeby Armády ČR. Je důležité pořizovat vojenský materiál především doma a nakupovat od svých evropských sousedů takové vybavení, které nejsme schopni vyrobit. Český obranný průmysl není schopný vlastními silami vyrobit vše, a proto by měl zajistit dobré vztahy s politickými partnery. V případě krize může dojít k omezení dodávek a těžko nás upřednostní náš spojenec v dodávkách vojenského materiálu, kdy bude o potřebné zboží nouze.

Z toho vyplývá, že při zajištění obranyschopnosti státu je důležité počítat především se zapojením českého obranného průmyslu s dodávkami vojenského materiálu a v maximální míře zajistit údržbu a opravy vojenské techniky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO OBRANNÉHO PRŮMYSLU

Obranný průmysl patří do obranné průmyslové základny (OPZ) státu, ta je složena z mnoha podniků, která jsou zaměřena na spolupráci a dodávání techniky jak průmyslového i technologického ministerstva obrany na zajištění potřebné bezpečnosti státu. OPZ se skládá zejména z výzkumných, vývojových, výrobních a opravárenských kapacit.

Obranný průmysl charakterizujeme jako odvětví, které se zabývá tvorbou zbraní, produkcí dalších vojenských potřeb, která jsou důležitá v oblasti vojenské činnosti. Výrobky pro vojenské účely se řídí zvláštními předpisy při výrobě i obchodu. V obranném průmyslu najdeme všechny výrobce z tohoto odvětví, kteří se zabývají vojenskými prostředky. Ve finále nám tak poskytne obranný průmysl celkovou vojenskou výrobu a služby. Hlavní část této výroby tvoří vojenská technika (munice, ruční zbraně, letadla) hlavně zbraně, ale i další předměty, které napomáhají ke správnému chodu vojenské produkce.

V obranném průmyslu ČR se pohybuje mnoho organizací jak státních, tak soukromých, které mají velkou zásluhu na výrobě, produkci samotného materiálu a zároveň jsou důležitým milníkem ve společných vztazích, jak obchodních, tak i technických a technologických. Tyto vztahy jsou uskutečňovány při zajištění potřebné bezpečnosti a obrany státu. Veliká část organizací, která spadá do odvětví obranného průmyslu je pod křídly Asociací obranného průmyslu (AOP), která má na starosti jednotlivé zájmy subjektů v oblasti obrany a bezpečnosti. Ne však všechny subjekty patří pod AOP, ale stále mají možnost se podílet na zabezpečení potřeb a bezpečnosti státu [1].

1.1 Základní pojmy

V literatuře se můžeme setkat s mnoha definicemi, které popisují stav **bezpečnost**. Například v publikaci od Zemana se bezpečnost charakterizuje jako *„stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat.“*[5]

Dle ústavního zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky zní základní ustanovení takto *„zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejich demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.“*[6]

Pojem bezpečnost je taktéž charakterizován v dokumentu Bezpečnostní strategie České republiky, která je *„založená na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví, svobody, lidské důstojnosti a majetku.“*[8]

Nejvhodnější definicí pro pojem **obrana** je podle České bezpečnostní terminologie „*souhrn činností směřující především k odvrácení napadení (útoku) protivníkem s cílem zachovat důležité lidské, materiální a prostorové hodnoty.*“ [5]

Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky říká, že „*tento zákon stanovuje povinnosti státních orgánů, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob k zajišťování obrany České republiky (dále jen obrana státu) před vnějším napadením a odpovědnost za porušení těchto povinností.“*[7]

Dále se setkáváme s dalšími pojmy, jako jsou **hrozba a riziko**, které se často používají v dokumentech bezpečnostní politiky a obranném průmyslu patří tedy do široké bezpečnostní terminologie.

Hrozba je primární a nezávisle existující fenomén, který je způsobilý narušit chráněnou hodnotu. Hrozba může být jevem přírodním například povodeň nebo sesuvy půdy. Takové hrozby nazýváme neintencionální. Na druhou stranu jsou i hrozby intencionální (například havárie dopravního prostředku) takové události mohou být připravená nebo zamýšlená například člověkem nebo státem.

Podle České bezpečnostní terminologie, je hrozba „*primární mimo nás nezávisle existující, vnější fenomén, který může nebo chce poškodit nějakou konkrétní hodnotu. Závažnost hrozby je úměrná povaze hodnoty a toho, jak si danou hodnotu ceníme.*“[5]

Riziko představuje naději, že dojde ke špatné události, ztrátě, která zasáhne nějaký určitý cíl. Riziko nám tedy vyjadřuje, že s velkou pravděpodobností vznikne nějaká hrozba. Na základě analýzy rizik je možné posoudit a odhadnout riziko. Nastává tedy možnost připravit se a vzdorovat hrozbám.

Definici pro pojem riziko dle publikace České bezpečnostní terminologie je *„pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, jež postihne danou hodnotu. Jinak je riziko možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, jež se liší od toho, co si přejeme.“*[5]

Obranný průmysl je charakterizován jako obranná průmyslová základna, která je klíčová pro potenciální obranu každého státu a obrannou průmyslovou politikou. Obranný průmysl patří do bezpečnostní politiky a ta navazuje na obrannou politiku. Obranný průmysl se tedy

zabývá výzkumem, vývojem a inovací potřeb na obranu a bezpečnost země ze strany materiální tak i technologické [3].

Každá ekonomika státu by měla mít určitý sektor nebo skupinu odvětví, které závisí na obranných výdajích, proto je důležité ji nějakým způsobem kontrolovat a formovat a to prostřednictvím **Obranné průmyslové základny.** Do obranné průmyslové politiky patří právnické osoby, které se řídí jejími zásady. Tyto právnické osoby (korporace, podniky) využívají obranných výdajů státu a stát naopak očekává od podniků nezávislost a soběstačnost v oblasti produkce zbrojní výroby. Obranná průmyslová základna tedy slouží pro potřeby ozbrojených sil a je složena ze státních nebo soukromých podniků [9].

1.2 Historický vývoj zbrojní výroby obranného průmyslu

Obranný průmysl ČR má dlouholetou tradici, jeho základy najedeme v meziválečném období. Technologická úroveň a kvalitní výroba neměli úspěch jen na domácí scéně, ale také v zahraničí. Podniky byly vynikající ve výrobě například pěchotních zbraní nebo obrněnou technikou, ale i letecká výroba zajišťovala armádě dokonalé výrobky. Mezi lety 1918 – 1939 patřilo Československo mezi velké vývozce zbraní. Fakt, že Československo patřilo mezi nejlepší špičku ve vojenské technice a výrobě munici, bylo dáno zvláštní situací (průmyslově dobře vyspělá země a dobrá exportní pozice Československa) a velkou poptávkou po financování vývoje doma [1]. Během druhé světové války dochází k zapojení do německých koncernů, to znamená nárůst kapacity. Ke konci války končili také některé podniky, které byly zničeny nálety vojenských letadel.

S orientací na SSSR dochází k rychlé obnově zbrojních kapacit a znárodnění po konci druhé světové války. Československý zbrojní průmysl dosáhl v roce 1948 velkého rozvoje, protože bylo Československo znárodněno. To znamenalo převod podniků ze soukromého vlastnictví do vlastnictví státu. Bylo znárodněno celkem 3000 podniků. V Československu působilo na 111 subjektů, které se zabývalo výrobou speciální zbrojní techniky. Většina podniků byla v České republice a zbytek kolem 40 podniků na Slovensku. Specializace výroby především na cvičná letadla, tanky, obrněné transportéry a bojová vozidla pěchoty BVP. Vysoká orientace na export a import zbrojní výbavy. Velká část výroby byla založena na poskytnutí licencí Sovětským svazem [4].

Tab. 1 Seznam výrobců v obranném průmyslu

Výrobce	Vznik	Výrobky
Česká zbrojovka a.s.	1936	- letecké kulomety - signální pistole - náhradní díly
Tatra	1850	- nákladní automobily
Praga	1907	- ruční palné zbraně terénní nákladní automobil V3S
Škoda	1895	- nákladní automobily
Tesla	1921	- radioreleové spoje

Ke konci 80. let minulého století je výroba zbrojního průmyslu na vrcholu. Největší export zbraní byl v letech 1986 – 1987. Mezi největší odběratele patřili SSSR a Blízký východ. Koncem studené války dochází k poklesu zbrojní výroby a exportu. Menší mezinárodní napětí a odzbrojovací proces měli za následek pokles poptávky po celém světě. Takový vývoj na trhu nebyl přizpůsoben produkci obranného průmyslu, který se opíral o centrálně plánovanou ekonomiku. Struktura celého obranného průmyslu (viz. graf 1) tak byla odkázaná na jednoho silného odběratele a výroba šla pouze z podniků těžkého strojírenství. To byl dopad vyostření odbytové krize po roce 1989 [1].

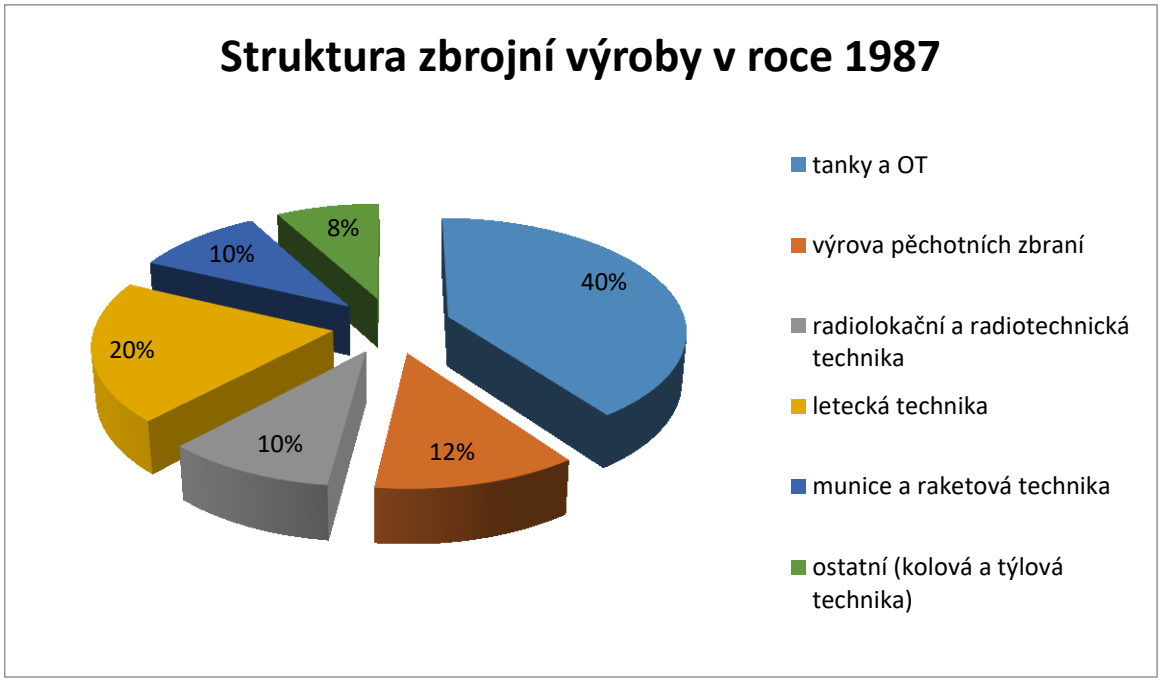

Obr. 1. Struktura zbrojní výroby v roce 1987 [1], upravila Jirásková 2017

Obranný průmysl byl tedy značně předimenzovaný z pohledu potřeb vlastních ozbrojených sil. Po roce 1989 skončilo vzájemné propojení států, ozbrojených sil a obranného průmyslu. Pro obranný průmysl to znamenalo obrovskou nevýhodu. Stát přecházel do nových společenských podmínek, přestal tak plnit roli normotvorce, auditora, zadavatele, výrobce a odběratele a zahraničního obchodníka [2].

1.3 Obranný průmysl po roce 1989

Obranná průmyslová základna a obranný průmysl po roce 1989 zaznamenali pokles a masivní zastavení poptávky po zbraních a vojenském materiálu. Uvolnění mezinárodního napětí, konec konfrontačního a blokového uspořádání ve světě, omezení celosvětových výdajů na zbrojení a nekompromisní redukcí vojenského potenciálu ve světě, především v Evropě mělo za následek pokles a zastavení poptávky.

V ČR dochází k proměně celé společnosti, jak v politických, tak ekonomických podmínkách. Dochází k privatizaci státních podniků z důvodu změny ekonomiky volného trhu. Stát nemá v tomto období jasně vymezené zájmy v oblasti OPZ a obranném průmyslu. Tyto negativní okolnosti ovlivňují jejich vlastní výzkumné a vývojové schopnosti. Nejsou tedy dány jejich priority a strategie v budoucím rozvoji.

Ve druhé polovině 90. let minulého století začala příprava na vstup ČR do NATO a přistoupení k Washingtonské smlouvě dne 12. března 1999, aby Aliance učinila obrat ve společných vztazích mezi státy a obranným průmyslem. V období 1999 – 2000 byl veliký zájem politických a státních orgánů o otázky bezpečnosti a obrany, který byl výsledkem tlaku politických představitelů jednotlivých členských zemí Aliance, než posunem ve vlastním myšlení domácích politiků. Tento zájem měl kladný dopad na rozmach obranného průmyslu a vytváření nového vztahu se státem. Vznikly koncepční dokumenty, které mají rozhodující význam pro rozvoj obranného průmyslu a zajišťování obrany a bezpečnosti státu [1].

1.3.1 Pokles poptávky, rozpad trhu a konverze zbrojní výroby

Po roce 1989 je možné vidět rychlý pád poptávky po zbraních a vojenské technice, to je příčinou likvidace obranného průmyslu. Z pohledu strategického vývoje světového bezpečnostního prostředí je logicky jasné, že světu nehrozí riziko vzniku ozbrojeného konfliktu v blízké budoucnosti. V současné době je patrné, že svět není lepší neboli bezpečnější po rozpadu bipolarity. Bezpečnostní hrozby jsou stále tady, ale vzaly na sebe jinou podobu (terorismus, kybernetické útoky, mezinárodní migrace). Dochází k velké odbytové krizi a to rozpadem Varšavské smlouvy a Sovětského svazu, tento trh nám produkoval skoro dvě třetiny obranného průmyslu odbytové produkce [2].

1.3.2 Ekonomické a sociální aspekty útlumu zbrojní výroby

Pro naši ekonomiku a sociální vývoj společnosti měl zánik zbrojní výroby také nepříznivé důsledky. Likvidace nadbytečných zbraní a přebytečné vojenské techniky daly za vznik útlumu hlavně zbrojní výroby, to všechno měly za následek změny v ozbrojených silách (útlum zbrojní výroby a redukce ozbrojených sil). Bohužel se nepodařilo českým podnikům tuhle situaci dobře zvládnout a nestačili přeorientovat výrobu obranného průmyslu na jiné civilní programy. Podařilo se však zachovat vlastní výrobu moderní vojenské techniky a výrobu techniky složité. Takové výrobky pro potřeby ozbrojených sil (munice, ruční zbraně) měly naději se uplatnit v zahraničí.

Změna zbrojní výroby měla i sociální dopady. V době, kdy přišel útlum zbrojní výroby a to v roce 1992, přichází také krize v oblasti zaměstnanosti. Podniky tak ztrácejí pomocnou pracovní sílu a specializované pracovníky [2].

1.3.3 Privatizace obranného průmyslu

K poklesu oslabení českého zbrojního průmyslu pomohla špatná privatizace podniků. Privatizace v oblasti zbrojní výroby se neodlišovala od privatizace subjektů s civilním charakterem výroby. Vznikalo hodně malých soukromých podniků, které ovšem nestačily větší konkurenci. Velké vojenské opravárenské podniky s jedinečnou technologií a výrobou, které měly podíl na obraně státu, musely být prodány [3].

1.3.4 Hospodářská mobilizace

Po skončení studené války se stalo získání materiálních potřeb obrany státu v krizových situacích a za války problémem, kterého si nikdo zvlášť nevšímal. Odsunuta do pozadí byla také hospodářská mobilizace, která hrála roli při získávání materiálních potřeb na obranu státu v době míru. Proto možnost, jak mobilizovat zdroje bude v budoucnu důležitá v jakémkoliv možném konfliktu, jenž bude větší než malá místní operace.

„Cílem hospodářské mobilizace je podporovat ozbrojené síly při obraně státu, včetně respektování minimálních základních potřeb civilního obyvatelstva a spojenců.“

Existují však i subjekty, které jsou schopny zabezpečit materiál pro ozbrojené síly podle smluvní struktury, ale ve skutečnosti se o jejich schopnostech vážně pochybuje. Nynější stav v oblasti hospodářské mobilizace je špatný. Subjekty nejsou schopny uhradit vysoké náklady a mají problémy s nevyužitelnou kapacitou.

Konec uchování výrobních schopností by znamenalo zákaz omezení dodání potenciálních válečných ztrát a civilní spotřeby. Stát by byl nakonec závislý na zahraničních dodávkách a muselo by se přistoupit k nízké výrobní schopnosti obranného průmyslu [1].

1.4 Vývojová tendence v obranném průmyslu ČR

Československo zaujímalo na světovém trhu vojenského exportu přední příčky. V období mezi první a druhou světovou válkou se výroba orientovala především na výzbroj a zbrojní techniku. Zbrojní produkce dosáhla největšího rozmachu v roce 1987, kdy tvořila asi 29 mld. Kč. Ve sféře vojenské produkce pracovalo téměř 73 tisíc osob. Výroba byla rozdělena na Slovensko 60% výroby a 40% na Českou republiku. Na Slovensku se vyráběla těžká vojenská technika (tanky) a v České republice převládala výroba ručních zbraní nebo munice. V letech 1988 – 1989 dochází k poklesu zbrojní výroby a to kvůli změnám ve světové vojenskopolitické situaci, které směřovala k rozpadu vojenské bipolarity a k zániku Var-

šavské smlouvy. Tato situace měla vliv na útlum zbrojní výroby, jednalo se zejména o konec výroby tanků a bojových vozidel [10].

„V období let 1989 – 1992 poklesl objem vojenské výroby v ČSFR o 90% a výdaje na vědu a výzkum v této oblasti o 87%. Z hlediska sociálního je možno uvést 50% pokles zaměstnanosti v sektoru obranného průmyslu v období let 1987 – 1991 a další pokles v následujícím období až na 20% počtu roku 1987"[11].

Na začátku 90. let se zbrojní podniky, snažili zaměřit na civilní charakter výroby, museli překonávat ekonomické problémy a přizpůsobit se podmínkám trhu. Při přípravách v roce 1997 na vstupu do NATO se nám otevřela cesta k zahraniční spolupráci a větší zájem státu o obranný průmysl. Vládu byly přijaty koncepční dokumenty, které obsahovali návrhy na rozvoj obranného průmyslu a bezpečnost státu [1].

I po větších ztrátách výzkumných, vývojových a výrobních kapacit je obranný průmysl připraven poskytnout materiální potřeby ozbrojeným silám v jiných odvětví (výzbroj a výstroj, kanóny) Některým podnikům se podařilo zareagovat na změny trhu ve zbrojním průmyslu například přechodem na duální výrobu nebo kooperací s jinými podniky a vizí nového marketingu [11].

Charakteristika tendence vývoje:

- v růstu otevřené ekonomiky a její podmíněnosti na globálních trzích
- v oslabení moci státu
- v poklesu konečné produkce
- v zdokonalování specializace
- v restrikci velikosti domácího trhu
- v způsobilosti využít průmysl pro účinné zabezpečení služeb
- v kontrole a správy procesu podpory specializace na obranný průmysl

1.4.1 Rostoucí otevřenost ekonomiky a její závislost na globálních trzích

Obranný průmysl je důležitou složkou ekonomiky státu a bude se do budoucna stávat větší součástí světovému globálnímu trhu. Vývoj poptávky a nabídky bude na světových trzích spojen s otevřeností ekonomiky. Na jedné straně rychle vzrostla poptávka po zbraních a opatřením proti chemickým zbraním. Na druhou stranu klesla, poptávka po domácím leteckém průmyslu, kdy po teroristických útocích v USA roku 2001 toto odvětví zaznamenalo hospodářský pokles.

Příchod zahraničních partnerů v době, kdy se chystalo Česko vstoupit do NATO, měli zahraniční partneři pomoci českým firmám a jejich kapitálu v oblasti vyšší produktivity práce a také vyhledávání způsobu jak, nejrychleji přijít k zisku [2].

1.4.2 Oslabování vlivu státu

Stále pokračuje oslabení působení vlivu státu na řízení jednotlivých subjektů obranného průmyslu. Stát je v roli, kdy bude objektivně popisovat své potřeby pro zabezpečení obranyschopnosti země, uzpůsobení legislativy a zajišťování výhodnějších podmínek pro jeho rozvoj. V privátních rukou se nachází obranný průmysl, proto jsou pro stát tyto role důležitější [2].

1.4.3 Úbytek finální produkce

Obrat zbrojní výroby a snaha najít jiné výrobní programy vedlo a v budoucnu povede k poklesu finální produkce. Obranný průmysl, který je složen víceméně z malých a středních podniků tak nebude schopný zajistit systémovou integraci a zbraňový systém, zbraní a vojenského materiálu. Pro české podniky tak bude velice těžké si udržet místo mezi předními firmami na trhu ve světě. U nás je špatná strojní výroba, která není dostatečně moderní a rozšířená o elektronické systémy a nové informační technologie. Ve světě dochází ke spolupráci podniků, které spojuje výroba zbraní elektronické technologie [1].

1.4.4 Omezování velikosti domácího trhu

Je patrné, že nynější stav obranného průmyslu, jeho výzkumné, vývojové a výrobní možnosti nejsou konečné. Stále větší omezování velikosti ozbrojených sil a omezené finanční zdroje, které je společnost možná do budoucna uvolnit na zajištění obranyschopnosti země. Domácí trh není připravený na prosazení rentabilních sérií produkce obranného průmyslu.

1.4.5 Prohlubování specializace

V dnešní době není moc států, které mají možnost si samostatně bez pomoci jiných zajistit materiální potřeby obrany jen vlastním zbrojním průmyslem.

„Deklarování specializace ozbrojených sil v rámci aliančního zajišťování obrany státu je i výzvou pro obranný průmysl, který ji bude moci svými výzkumnými, vývojovými a výrobními schopnostmi podpořit. Tento tlak je vyvolán stále rychlejším uplatněním moderních informačních technologií, zkracováním životního cyklu elektronických a informačních mo-

dulů zbraní, zbraňových systémů a vojenského materiálu a rapidním nárůstem nákladů na výzkum, vývoj a výrobu nových produktů."

Jestli se rozhodne stát pomoci specializaci obranného průmyslu, je důležité určit, jaká odvětví by se měla podpořit v rozvoji. Jedná se nejen o kritéria v oblasti potřeb ozbrojených sil, export vlastních produktů do jiných zemí a podpora hospodářského růstu státu. Měla by také podpořit ozbrojené síly a jejich materiální potřeby, aby se dané odvětví mohla rovnat konkurenci na světovém trhu [1].

1.4.6 Využití schopností průmyslu pro efektivní zabezpečení služeb

Ozbrojené síly budou především naplňovat své základní vojenské funkce. Pro zajištění jiných mimo vojenských aktivit budou v budoucnu používat možností civilního sektoru, ten by měl dokázat zajistit bezpečnost efektivním způsobem. Tomu se říká použití vnějších vedlejších zdrojů [1].

1.4.7 Řízený proces podpory specializace obranného průmyslu

ČR vyhlašovala specializaci vlastních ozbrojených sil v oboru pasivních průzkumných prostředků, mezi ně dále patří i takové prostředky, které jsou účinné proti zbraním hromadného ničení a zdravotního zabezpečení. Otázkou tedy je, jestli jde pouze o prohlášení nebo dojde ke skutečné realizaci výzkumných, vývojových a výrobních možností obranného průmyslu [1].

Dílčí závěr

Kapitola popisuje především v první části základní pojmy, které jsou spojené s obranným průmyslem a státem. Prostřednictvím deskriptivní metody jsou vypsány pojmy bezpečnost a obrana. Obrana patří mezi základní úkoly státu a vychází z ústavního zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky. Vymezení pojmů hrozba a riziko z pohledu bezpečnosti státu. Teoretické poznatky k obrannému průmyslu, často nazývaný jako obranná průmyslová základna, která je nedílnou součástí obranné politiky České republiky.

V další části je popsaný historický vývoj obranného průmyslu. První část je věnovaná vývoji zbrojní produkce v období samostatného Československa v letech 1918 – 1938. Pro obranný průmysl se stal hlavním datem rok 1987, kdy došlo k vyvrcholení zbrojní výroby. Následuje období po roce 1989, kdy dochází k rozpadu trhu a konverzi zbrojní výroby spojenou s nečekanou politickou změnou v Československu. Po vzniku samostatného státu

České republiky byla vypracována koncepce výstavby AČR do roku 1996. Armáda však časem působila i mimo geografické hranice a nebyla tak schopné přizpůsobit se novým podmínkám. Po roce 1993 dochází také k prodeji většiny vojenských podniků, které byly pro stát důležité svojí výrobou a technologiemi, jiné podniky přešly na civilní výrobu, a tak zůstala jen nepatrná skupinka výrobců. Podíl České republiky na obchodu s vojenským materiálem byl velice malý v porovnání se světem, ale situace se začala lepšit koncem 90. let, kdy se během několika let stala Česká republika členem NATO A EU.

2 SOUČASNÝ OBRANNÝ PRŮMYSL ČR

Česká republika se začala více zajímat o rozvoj obrany a zajištění její bezpečnosti až při přípravách na vstup do NATO v první polovině 90. let. Toto téma bylo až do té doby zastíněné proměnou ekonomického systému a bylo spravováno politickými a státními orgány. Vstup do NATO znamenal pro Českou republiku významné rozhodnutí v její samotné historii z pohledu bezpečnosti.

Za nejdůležitější a první dokument řešící problémy českých ozbrojených sil, jejich rozvoj funkcí, schopností i finančního rámce v oblasti bezpečnosti je považována **Bíla kniha o obraně ČR**, která vznikla v roce 1995. Má za úkol informovat české obyvatelstvo o vojenské politice a budoucí strategii a o struktuře ozbrojených sil. Dále také zahrnovala informace jak získat potřebný sortiment finálních výrobků pro ozbrojené síly při zabezpečení domácího obranného průmyslu [1].

Koncem roku 1997 vzniká **Asociace obranného průmyslu**, která reprezentuje firmy, jenž se zaobírají výzkumem, vývojem, obchodem a marketingem, dále se zaměřuje na vojenskou techniku a infrastrukturu. Organizace je z dalšího hlediska důležitá při navazování kontaktu firem se zahraničním trhem v obranném a bezpečnostním průmyslu. Je považována za hlavního partnera při spolupráci mezi domácím a zahraničním trhem [12].

Dále byla zřízena **Bezpečnostní rada státu**, která spadá pod vládu a připravuje návrhy k zajištění bezpečnosti České republiky. Prezident České republiky má možnost se také účastnit schůzí s jejími členy a může zasahovat do připravených návrhů. V roce 2000 byl vypracován a schválen dokument Bezpečnostní radou státu „Principy spolupráce státu s obranným průmyslem v České republice“. Postupem času byly připojeny další dokumenty, které pomáhaly vybudovat přijatelné rámcové podmínky při prosazení produkce obranného průmyslu doma i v zahraničí. Pomocí těchto dokumentů měl stát kontrolu nad informacemi mezi státem a průmyslem. Podnikům se dostalo podpory ze strany státu při předvádění svých výrobků na zahraniční trhy.

Spoluprací mezi ministerstvem obrany a ústředních správních orgánů vznikla databáze vhodných dodavatelů pro vlastní ozbrojené síly, kteří byli otestováni, s potřebnými povoleními, licencemi a certifikáty. Příležitostí pro zástupce obranného průmyslu byla i možnost zapojit se do mezinárodních aktivit a spolupracovat s:

- NATO (NATO Industry Advisory Group – NIAG)

- EU (European Defence Industry Group – EDIG)

- Západoevropské skupiny pro vyzbrojování WEAG [1].

Obranný průmysl České republiky se snažil po vstupu do NATO získat zahraniční smlouvy a navázat na mezinárodní spolupráci. Zájem o vojenský materiál ze zahraničí byl především o pistole, plynové a vzduchové zbraně, střelné zbraně a munice. Zahraniční země měly dále zájem o těžké nákladní vozy a ruční zbraně [3].

Tab. 2 Vývoz vojenského materiálu [14].

Vývoz vojenského materiálu (miliardy Kč)					
1999	3,32	**2005**	2,62	**2011**	4,51
2000	3,09	**2006**	2,63	**2012**	6,77
2001	2,06	**2007**	4,83	**2013**	7,43
2002	2,37	**2008**	4,73	**2014**	11,77
2003	2,64	**2009**	4,63	**2015**	15,13
2004	2,86	**2010**	5,48	**2016**	18,9 – 20,2

Po roce 1989 je vidět z výše uvedené tabulky (Tab. 2) znatelný pokles vývozu, který souvisel i s vývojem obranného průmyslu. Schopnost obranného průmyslu, který byl v minulosti způsobilý zabezpečit potřeby obranného průmyslu tak ztrácí na výzkumných, vývojových a výrobních schopnostech. Na zahraničním trhu jsou požadovány moderní náročné hi-tech zbraně, bezpilotní průzkumné a bojové prostředky, munice s aplikovanými komunikačními systémy a radarová technika. Politické změny i ekonomická transformace mají vliv na tom, proč byla schopnost obranného průmyslu na ústupu. Za nefunkční systém obranného plánování tak nese vinnu rezort obrany, který nesehrál svoji roli při plnění cílů v roce 1999, kdy vznikl Národní úřad pro vyzbrojování [1].

V roce 2004 se stala Česká republika součástí **Evropské Unie (EU)**. Tím, že se přidala Česká republika do EU, se stala zároveň součástí její zbrojní politiky. Zbrojní politika EU představuje především činnost ve vyzbrojování ozbrojených sil, dále je schopna pomoci státům v oblasti bezpečnostních sil, pomoct při budování bezpečnostních kapacit EU, dále její činnost napomáhá k lepší efektivitě zbrojního průmyslu a jeho výrobků ze strany EU.

Primárním cílem zbrojní politiky je, aby státy v rámci EU a jejich bezpečnostní síly měli zajištěnou dostatečnou vojenskou kapacitu ESDP a vlastnili obranné vybavení, které bude odpovídat nynějším potřebám. Snahou je, aby výrobky pocházející z EU byly také účinné a konkurence schopné na trhu s výrobky z USA, Číny a dalších zemí.

EU lze charakterizovat jako politický systém, nedá se chápat jako tradiční ekonomický stát. Nemá k dispozici vlastní ozbrojené síly ani zbrojní průmysl. EU tak podporuje členské státy v oblastech výzkumu, výroby a objednávek zbraní a mimo to se zaobírá i exportem a importem v rámci území EU i mimo něj. Dne 22. dubna 2004 vznikla organizace Evropské asociaci leteckého a obranného průmyslu (ASD) spojením tří fúzí asociací, které reprezentují zájmy leteckého, vesmírného a obranného průmysl v Evropě. V roce 2006 Organizace ASD představuje na 30 asociací, mezi které patří i Asociace obranného průmyslu a Asociace leteckých výrobců ČR [15].

Dne 12. července 2004 vznikla mezivládní Agentura „**Evropská obranná agentura**“ (EDA – European Defence Agency). Skládá se z 27 států, Česká republika patří mezi zakládající členy Agentury. Agentura vznikla z důvodu, aby „*podporovala Radu a členské státy v jejich úsilí o zlepšení obranných schopností EU v Oblasti řešení krizí a podporovala Evropskou obrannou bezpečnostní politiku (ESDP) v současném stavu a v rámci vývoje*“[13].

Agentura splňuje tyto funkce:

- podporuje rozvoj obranné schopnosti (Capabilities)

- podporuje obranný výzkum a technologii (Research and Technology)

- stará se o spolupráci ve vyzbrojování (Armaments)

- tvoří Evropský trh s obranným materiálem (European Defence Equipment Market) [13].

V současnosti Česká republika není schopná spoléhat jen na sebe s vlastními technologickými kapacitami a finančními prostředky. Není totiž způsobilá zajistit požadované vybavení pro ozbrojené síly České republiky, navíc není možné, aby byla Česká republika závislá pouze na jednom odběrateli, pokud má obranný průmysl zůstat na dobré úrovni. Důležitá je spolupráce mezi ministerstvem a obranným průmyslem při zabezpečení služeb k získání provozuschopnosti kritických zbraňových systémů, zajištění operačních potřeb ozbrojených sil a zabezpečení zásobování vojenského materiálu. Pro správný a dobrý rozvoj výzkumných, vývojových a výrobních schopností zaručujících vysokou technologic-

kou úroveň a bezpečnost zásobování vojenského materiálu je důležitá podpora ze strany ministerstva pro obranný průmysl České republiky [16].

Podíl obranného průmyslu České republiky v celosvětovém měřítku má malou významnost v obchodu s vojenským materiálem. Česká republika se nachází v prostředí, kde nabídka je vyšší než poptávka a na trhu se potýká se silnou konkurencí jak z východního (Rusko a další) tak i ze západního (USA a další) světa v oblasti obchodu s vojenským materiálem. Jde především o výrobce, kteří se zaměřují na lehčí technicky složité zbraně. Složité zbraně technického typu s moderní technologií jsou ve vlastnictví obrovských společností, kterých je na trhu stále méně [3].

V roce 2005 byla schválena vládou tzv. offsetová politika. Ta pomáhá českým výrobcům při přípravách na pořízení jednotlivých zakázek, jako je pořízení techniky, materiálu a služeb v obranném průmyslu, které jsou finančně dotovány ze státního rozpočtu. Offsety dělíme na přímé a nepřímé. Přímé jsou projekty spojené s českým obranným, bezpečnostním, leteckým a kosmickým průmyslem. Nepřímé offsety prezentují všechny ostatní zakázky. Mezi největší a nejznámější offsetovou zakázku patří z roku 2004 pronájem gripenů [17]. Offsetová politika je především důležitá pro ekonomicky slabší země, které se tímto snažily dostat mezi velké korporace na obranném trhu. Tímto způsobem se tak mohly dost i menší země EU do vyšších kruhů v obranném průmyslu. Evropská komise však vydává v roce 2012 novou směrnici proti offsetům, ve které je uvedeno zrušení nepřímých offsetů a ponechání pouze offsetů přímých. Taková směrnice může mít pro menší země negativní dopady v oblasti obranného průmyslu [18].

Česká republika není v současnosti v ohrožení, které by mělo podobu vojenského konfliktu. Předpokladem budoucí hrozby pro Českou republiku a její alianční a unijní partnery je především hrozba teroristického útoku. Mezi další bezpečnostní hrozby patří také obava ze šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů nebo jiných mezinárodně kontrolovaných nosičů [19].

2.1 Postoj ČR na Evropském trhu s obranným materiálem

Český obranný průmysl za posledních 10 let roste a je to vidět především na vývozu vojenského materiálu ze země. Export zbraní a vojenského materiálu byl v letech 2015 a 2016 v nejvyšších hodnotách. V roce 2015 bylo přiděleno na 1 144 licencí k exportu vojenského

materiálu v hodnotě 24 miliard korun. Pro Českou republiku tvoří export 90 procent z celkového objemu výroby na rozdíl od jiných zemí Evropy [22].

V případě domácího obranného průmyslu je potřeba zajistit sjednocení, upevnění a údržbu schopností našeho domácího obranného průmyslu. Jestli si chce udržet obranný průmysl stále vysokou kvalitu, musí dále prospívat, jako to bylo v posledních dvou letech. Měl by být způsobilý k proměně dle potřeby, investovat do budoucího výzkumu a vývoje, aby byl stále schopný konkurovat na mezinárodním trhu. Například silnou podporu ze strany Ministerstva obrany má export samotný a jeho snaha angažovat se v mnohonárodních projektech vyzbrojování.

V roce 2009 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 81/2009 a 43/2009. Přijetím těchto směrnic se stal obranný a bezpečnostní průmysl součástí společného evropského trhu. Otevření evropského trh s obranným průmyslem se tak stává přístupným i pro malé a střední podniky, které mají možnost začít novou obchodní spolupráci. Vzhledem k dobrému exportu České republiky je tak směrnice pro jednodušší obchodování s obranným materiálem mezi členskými zeměmi EU přínosem [23].

2.2 Podmínky pro obchodování s obranným materiálem

Hlavním zákonem pro obchodování s obranným materiálem je zákon č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. Její obsah se specializuje hlavně na zahraniční obchod v případě vývozu a dovozu mimo území České republiky. Jedná se tak o vývoz, dovoz nebo nákup vojenského materiálu a to od ostatních členů Evropské unie. Podle zákona se dále tento obchod se zbraněmi nevztahuje na zbraně hromadného ničení a to na zbraně jaderné, chemické a biologické. Na tento zákon navazuje vyhláška č. 210/2012 Sb. předmětem této vyhlášky je seznam vojenského materiálu, vzory žádostí o licence, vzory žádostí o vydání certifikátu a další. Dále zákon č. 229/2013 Sb. o nakládání s bezpečnostním materiálem, který se vztahuje na území České republiky. A zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu.

Podle zákona č. 38/1994 Sb., za vojenský materiál považujeme takové výrobky a jejich náhradní díly, kterou jsou vyrobené nebo přizpůsobené svojí technickou konstrukcí k užití v ozbrojených silách a stroje, technologie, dokumentace jejich stav je vhodný pro vojenské účely. Do vojenského materiálu můžeme počítat také opravy, úpravy a poskytování informací jako služby poskytované ve spojení s vojenským materiálem [20].

Ke dni 13. února 2017 má v České republice 256 subjektů povolení k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem [21].

„Navrhovaný zákon vytváří jednoznačný souhrn po podnikání v oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem, jakož i pro udělování licencí na jednotlivé obchodní případy. Řeší dosud neupravené anebo nedostatečně upravené věcné problémy, jako e obchod s vojenským materiálem prováděnými českými právnickými osobami v zahraničí, kontrolní pravomoci příslušného státního orgánu, administrativní sankce za porušení zákona. Navrhovaná úprava zabezpečí celkové zprůhlednění podmínek podnikání v této oblasti. [24]“

Tab. 3 Přehled právních předpisů.

Přehled právních předpisů:	
Zákon č. 38/1994 Sb.	Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem.
Zákon č. 119/2002 Sb.	Zákon o střelných zbraních a střelivu.
Vyhláška č. 210/2012 Sb.	Zákon o provedení některých ustanovení zákona č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem.
Zákon č. 137/2006 Sb.	Zákon o veřejných zakázkách.
Vyhláška č. 274/2006 Sb.	Zákon, který stanoví seznam vojenského materiálu.
Zákon č. 228/2005 Sb.	Zákon o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů, a o změně některých zákonů.
Zákon č. 229/2013 Sb.	Zákon o nakládání s bezpečnostním materiálem.
Zákon č. 412/2005 Sb.	Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti ve stupni důvěrné či vyšší.
Směrnice 2009/43/ES	Směrnice o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství.
Směrnice 2008/944/SZBP	Směrnice, která stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologii a vojenského materiálu.

2.2.1 Povolení a licence k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem

Základním zákonem jak bylo výše uvedeno je zákon č. 38/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským matriálem. Zákon byl později novelizován v roce 2011 zákonem č. 248/2011 Sb. Zákon se nevztahuje na obchod zbraní hromadného ničení a jiného zboží, které jsou uvedeny ve zvláštních právních předpisech nebo vyhlášených mezinárodních smluv, kterých je Česká republika součástí. Obsahem zákona je vývoz a dovoz vojenský materiálu mezi všemi zeměmi EU a Českou republikou tak i do třetích zemí. Podstatou zákona č. 38/1994 Sb. je, aby mohla nějaká firma zahájit obchod se zahraničním partnerem o prodeji svého výrobku nebo poskytování služeb (poskytování informací nebo vyslání odborníka), musí zažádat o povolení k provádění obchodu s vojenským materiálem.

V České republice je kontrola obchodu s vojenským materiálem dvoustupňová:

1. až při **získání povolení** k obchodu s vojenským materiálem má podnikatelský subjekt oprávnění jednat,
2. aby byl obchodní případ uskutečněn, musí být **získána licence**.

Takový obchod s vojenským materiálem může provádět pouze osoba, která má trvalý pobyt na území České republiky a jedná se o osoby právnické. Právnická osoba žádá o povolení na Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR (MPO).

Povolení jsou vydána v případě že:

- základní kapitál žadatele není tvořen z více jak 49% vkladu od zahraniční osoby

- jsou starší 21 let (členové dozorčí rady, právnické osoby a prokuristé členové statutárního orgánu)

- jsou českými občany a mají trvalý pobyt na území České republiky

- způsobilí k právním úkonům

- splňují podmínky pro vykonávání některých funkcí ve státních orgánech

- splňují předpoklady pro výkon citlivé činnosti podle zákona 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti.

Žádost o vydání povolení **musí obsahovat** jméno obchodní firmy, adresu sídla firmy a adresu současného místa podnikání. V případě členů statutárního orgánu a prokuristy se

jedná o doložení jména, adresy trvalého bydliště a rodného čísla. Jméno, datum narození a další informace, které dokáží věrohodně identifikovat osobu se uvádějí u občana jiného státu na území EU. Dále musí být žádost doplněná o identifikační čísla, což je předmětem podnikání, upřesnění vojenského materiálu. Doložená musí být také smlouva o vzniku podniku nebo listiny s úředně ověřenými podpisy, doklady, které informují o odlišnostech v obchodním rejstříku, než jsou uvedeny v žádosti. Žadatelé také musí dokládat certifikát o splnění předpokladů z důvodu provádění některých funkcí ve státních organizacích.

Jestliže není povoleno vydáno tak v případě, že nejsou splněny podmínky, které jsou výše uvedeny nebo jestliže hrozí narušení veřejného pořádku, ochrana obyvatelstva nebo jsou v ohrožení obchodní, politické a hospodářské příležitosti s EU.

Žádost je pak povolena na základě rozhodnutí Ministerstva a to v lhůtě do 60 dnů od doručení. Na vydání povolení obchodu s vojenským materiálem je žadatel povinný uhradit poplatek 20 000 Kč. Až po vydání povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem je subjekt schopen jednat, ke každé obchodní činnost potřebuje licenci. Pokud žadatel splňuje všechny podmínky stanovené zákonem, nevidí Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) důvod proč povolení nevydat [25].

"Pro realizaci každé obchodní transakce musí osoba, která je držitelem povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem, požádat o udělení licence, jejíž platnost může být i delší než jeden kalendářní rok. To znamená, že její využití může zasahovat i do několika let [27].„

V třetí části zákona č. 89/1994 Sb. o zahraničním obchodu s vojenským materiálem najdeme **podmínky pro získání licence.** Žadatel o licenci musí vyplnit formulář a dodat potřebnou dokumentaci. Žadatel musí za konkrétní licenci zaplatit poplatek 1000 Kč. O licenci si zažádá vždy právnická osoba, pokud chce realizovat smlouvu spojenou s obchodem vojenského materiálu na území EU. Žádost musí mít písemnou formu projevu vůle obou smluvních stran, typ a množství vojenského materiálu. Žádost musí obsahovat jméno firmy a sídlo, informace o smluvním partnerovy, identifikační (výrobní) číslo, číslo povolení, číslo a položku kombinované nomenklatury celního zásobníku, celkovou dohodnutou cenu v Kč, dobu platnosti licence, účel za jakým je obchod prováděn a zeměpisný název, kde je materiál uložen doplněn o souřadnice GPS. Žádost musí být doložena dokumentací uzavřené smlouvy nebo jejím návrhem, dokladem o finálním užití materiálu a dalšími doklady, které bude ministerstvo požadovat. Poté je žádost prozkoumána licenční zprávou MPO, jestli odpovídá všem stanoveným požadavkům a kopii posílá na posouzení

přijetí nebo nepřijetí ministerstvu zahraničních věcí nebo ministerstvu vnitra. V případě, kdy se jedná o důležitý vojenský materiál (veliké množství nebo velké bojové použití materiálu), vynese konečné stanovisko Ministerstvo obrany. **Udělení licence** se vydává písemnou formou do 20 dnů na základě MZV. Jestliže je licence udělena na základě špatných informací, nebyly dodrženy stanovené předpoklady nebo povolení vypršelo je ministerstvo pověřeno licenci odejmout. Pokud ministerstvo rozhodne o neudělení licence žadateli tak z důvodu, že nesplnil výše uvedené požadavky, porušil ustanovení zákona EU nebo ohrozil bezpečnostní zájmy České republiky [26].

U významného vojenského materiálu je možné dle zákona udělit písemné povolení na základě projevu vůle zahraničního partnera požádat o předběžný souhlas k obchodnímu jednání. Pro udělení předběžného souhlasu k jednání se zahraničním partnerem ministerstvo stanoví 30 dnů od doručení. Tento souhlas však nenahrazuje licenci [26].

Do významného vojenského materiálu patří raketová technika, pozemní transportéry, letecká technika, velkorážové výzbroje a střelivo, ruční palné a lehké zbraně, válečná plavidla, technika určená na průzkum a pozorování a další technická pomoc, která je důležitá pro vojenský materiál [28].

V roce 2015 bylo uděleno na 1 144 licencí v hodně zboží 24 miliard Kč. Nejvíce vojenského materiálu směřovalo do států Evropské unie, nejvíce licencí bylo vydáno na vývoz do Slovenské republiky, Polska, Bulharska a Francie. Mimo země Evropské unie udělilo MPO licence především Izraeli, USA a Indie. Nejdražší zboží bylo exportováno do Iráku v hodnotě 1,64 miliard korun [27].

Tab. 4 Vývoz vojenského materiálu [27].

Vývoz vojenského materiálu	**2013**	**2014**	**2015**
Uděleno licencí	1 128	1 109	1 144
Hodnota zboží (miliardy Kč)	12 639,9	19 768,1	24 083

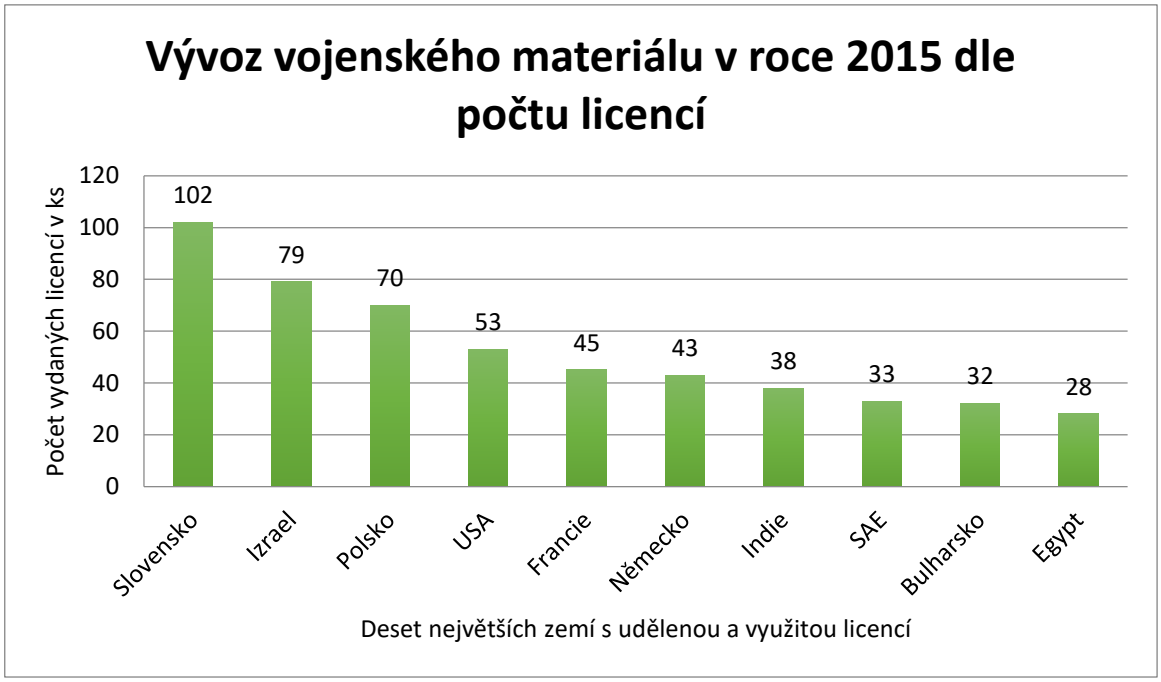

Obr. 2 Vývoz vojenského materiálu v roce 2015 dle počtu licencí [27].

Import vojenského materiálu zahrnoval na 500 udělených licencí v hodnotě zboží 19,4 miliard korun.

Tab. 5 Dovoz vojenského materiálu [27].

Dovoz vojenského materiálu	**2013**	**2014**	**2015**
Uděleno licencí	485	428	500
Hodnota zboží (miliardy Kč)	27 090,9	15 247,1	19 402,5

2.2.2 Vývoz a dovoz ručních zbraní pro civilní použití

V České republice upravuje obchod s civilními zbraněmi zákon č. 228/2005 Sb., o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů. Zákon vychází ze směrnice Rady o kontrole nabývání a držení zbraní (91/477/EHS). Česká republika musí dodržovat společné předpisy pro kontrolu vývozu materiálu a jeho technologií EU na základě společného postoje Rady 2008/944/SZBP [29,30].

Zákon upravuje import a export do zemí EU, dovoz do třetích zemí a přepravu po České republice. Je zde také uveden seznam výrobků v nařízení vlády č. 230/2005 a znění jejich předpisů v případě dovozu, přepravy a jiných potřeb při realizaci obchodu. S výrobky, kte-

ré jsou v seznamu uvedeny, je možné manipulovat až po získání povolení. Povolení k vývozu výrobků vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu. Podle nového nařízení Rady EU č.258/2012 musí žádat o povolení právnická i fyzická osoba v případě neobchodního vývozu do třetích zemí.

Žádost na povolení musí obsahovat následující náležitosti:

- jméno a příjmení žadatele, identifikační údaje žadatele
- název, množství, cenu nebo jiné upřesnění výrobku
- podpoložka nebo položka kombinované nomenklatury společného celního zásobníku
- informace o smluvním partnerovi
- informace kam bude výrobek posílán a za jakým účelem
- prohlášení, že všechny informace jsou pravdivé.

Žadatel musí připojit k žádosti další důležité podklady, které si vyžádá příslušný orgán, výrobek musí být označen identifikací a musí být popsány země, kterými bude převoz uskutečněn [29].

Ministerstvo nepřidělí povolení v případě, že nejsou uskutečněny výše uvedené náležitosti, které vyžadují mezinárodní a bezpečnostní zájmy naší země nebo nedoložil živnostenské oprávnění. V případě, že majitel, který vlastní povolení porušil předpisy stanovené zákonem za poslední rok ministerstvo, má možnost povolení odebrat. O udělení žádosti rozhodne ministerstvo do 30 dnů na základě žádosti, doba rozhodování může být prodloužena na 60 dní ve složitých případech. Vystavené povolení pak obsahuje evidenční číslo, název zboží jeho celkové množství a cenu, podpoložku kombinované nomenklatury společného celního zásobníku, období platnosti povolení, specifikace místa přemístění výrobku jméno konečného uživatele, další podmínky pro plnění mezinárodních závazků České republiky. Je zde také vymezeno místo, kde celní úřad sděluje informace o dovozu a zde musí žadatel podat informace o přepravě. Celní úřady kontrolují přepravované zboží, jestli sedí vše podle povolení a souvisejícího zákona. Během transferu zboží musí mít výrobky originální vývozní nebo dovozní povolení, z důvodu kontroly celním úřadem.

Zákon také stanovuje **pokuty**, které mohou být uděleny v případě porušení zákona. Pokuty jsou uděleny fyzickým osobám v případě porušení povinností, které uvádí zákon, nevrácení povolení nebo uposlechnutí výzvy vrácení povolení nebo pokud je výrobek přepravován, dovezen či vyvezen bez povolení. Pokuta je stanovena do výše 3 000 000 Kč nebo do

výše pěti násobku ceny stanoveného výrobku. U právnické osoby hrozí pokuta do výše 5 000 000 Kč nebo do výše pěti násobku ceny stanoveného u výrobku v případě porušení zákona [29].

Tab. 6 Vývoz střelných zbraní [27].

Vývoz střelných zbraní	**2013**	**2014**	**2015**
Uděleno povolení	1 142	1 569	983
Hodnota zboží (miliard Kč)	2,2	5,9	3,3

2.2.3 Vývoz a dovoz technologií dvojitého užití

Kontrolu vývozu výrobků dvojitého užití má na starosti Licenční správa MPO. V současnosti nejsou kontrolovány dovozy, jen na základě podnikatele, jehož smluvní partner požaduje souhlas státního orgánu o dovezeném zboží. Takový zahraniční obchod je potom sledován mezinárodním kontrolním uskupením, do kterého patří:

- Wassenaarské ujednání (The Wassenaar Arrangement)

- Skupina jaderných dodavatelů a Zanggerův výbor (Nuclear Suppliers Group)

. Australská skupina (The Australia Group)

- Režim kontroly raketových technologií (Missile Technology Control Regime).

Sekce mezinárodního kontrolního režimu vydává povolení pro obchodování se zbožím a technologiemi. Oblast představuje velkou řadu produktů v průmyslové, jaderné, biologické a chemické oblasti. Tyto produkty bývají použity za účelem výroby zbraní hromadného ničení. Podle společné obchodní politiky EU spadá mezinárodní obchod se zbožím dvojitého užití podle nařízení Rady ES č. 428/2009 Sb., kterým se stanovuje režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití. Předpis je závazný pro všechny země EU. Dále stanovuje zákon č. 594/2004 Sb., kterým se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojitého užití, na tento zákon navazuje novelizace, která byla přijata v roce 2010 zákon č. 343/2010 Sb., definuje přesněji kontrolu vývozu zboží, a jak má postupovat subjekt při transferu zboží mimo Českou republiku do zemí EU. O licenci je potřeba zažádat v případě vývozu materiálu, u kterého je potřeba doložit i vývozní povolení. Celní úřad pak vydává povolení

v zemi, kde má vývozce své sídlo, povolení má jasně danou formu a je možné ho uplatnit i v jiné zemi EU a to předložením celnímu úřadu [28].

O vývozní povolení se žádá v případě vývozu zboží do třetích zemí, na které není vázáno povolení Společenství. Jedná se o software, telefon nebo jiné elektronické systémy. Vývozce je povinen na konci obchodu do 15 dnů odevzdat ministerstvu povolení. Zákon se specializuje především na vývoz zboží, ale ministerstvo v některých případech také vydává souhlas k dovozu zboží, pokud to zahraniční smluvní partner vyžaduje [28].

Tab. 7 Vývoz zboží a technologie dvojitého užití [27].

Vývoz zboží a technologie dvojitého užití	**2013**	**2014**	**2015**
Uděleno povolení	344	359	417
Neuděleno povolení	15	14	11

V roce 2015 bylo schváleno na 417 povolení k vývozu v oblasti zboží a technologie dvojího užití. Export byl směřován především do států Ruska, kde se vydalo na 71 povolení. Mezi exportované zboží patří strojírenské výrobky (obráběcí stroje), rastrovací elektronové mikroskopy nebo ochranné plynové masky a filtry [27].

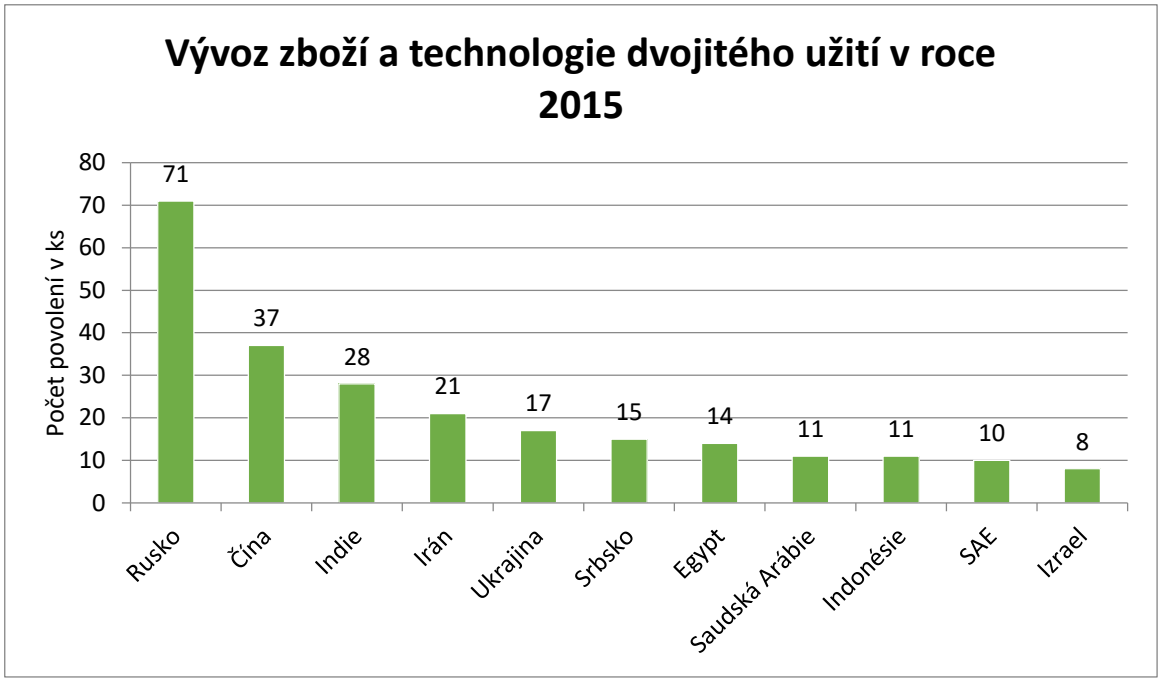

Obr. 3 Vývoz zboží a technologie dvojitého užití v roce 2015 [27].

2.3 Nakládání s bezpečnostním materiálem

Zákon č. 229/2013 Sb. o nakládání s bezpečnostním materiálem se vztahuje na obchod s vojenským materiálem na našem území, který slouží k obranným a bezpečnostním účelům. Nakládáním se rozumí nabývání vlastnictví, držení, nákup, prodej, půjčování, výroba, úprava, uschování, skladování, přeprava a ničení věcí, jejichž seznam je uveden v zákoně jako příloha. Bezpečnostní materiál je rozdělen do 11 skupin.

Pro obchody na našem území, nepotřebuje subjekt žádné speciální povolení, pouze musí být držitelem koncesní listiny. Na rozdíl od zahraničních obchodů, kde je potřeba vlastnit povolení a licenci ke každé obchodnímu případu. K získání výše uvedené koncese je povinná osoba, se zaregistrovat u obvodního ředitelství Policie České republiky. Obecní živnostenský úřad uděluje do 7 dnů konečné stanovisko policii o povolení k provozování koncesované živnosti. Policie potom uvede s jakými skupinami má možnost žadatel obchodovat a jestli má provozu schopný objekt. Povolení jsou vydávána v případě, že je fyzická osoba starší 21 let, bezúhonná a spolehlivá. Za bezúhonnou osobu se v tom to případě rozumí osoba, která byla odsouzena úmyslně za trestný čin, kterého se dopustila nebo z nedbalosti ve spojení s bezpečnostním materiálem. Za osobu spolehlivou se nepovažuje ten, v jeho případě bylo zastaveno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin nebo neskončila lhůta, kdy se má rozhodnout, zda je hoden vlastnit povolení. Za nespolehlivou osobu se dále považuje ten, kdo porušuje svým chováním vnitřní pořádek a bezpečnost nebo na koho byl za poslední 3 roky vyhlášen konkurs. V případě udělení povolení u právnických osob se jedná o výpis z rejstříku trestů a čestné prohlášení osoby o spolehlivosti doložením výpisu z rejstříku trestů [32].

Jestliže chce osoba nakládat s bezpečnostním materiálem, musí zažádat o registraci, ve které uvede, co je to za materiál, skupinu materiálu a za jakým účelem s materiálem bude nakládat. V žádosti bude uvedené místo a způsob uskladnění bezpečnostního materiálu. V případě, že osoba vlastní potvrzení o licenci je způsobena nakládat s bezpečnostním materiálem. Mezi další povinnosti patří: skladování materiálu dle povolení a ochrana před krádeží, jestliže dojde ke krádeži okamžitě ztrátu nahlásit příslušnému útvaru policii, při převodu vlastnictví předávat pouze osobě, která je držitelem potvrzení o registraci. Majitel je povinen pustit do objektu kontrolu z Ministerstva obrany, vést evidenci o každém kusu materiálu, bezpečnostní materiál musí být uložen v objektu, který je uveden v koncesi. Zdali osoba ukončí živnost je povinna předat do 30 dnů materiál osobě, která je oprávněná nakládat s bezpečnostním materiálem.

Kontrolu nad plněním povinností osob vyplvajících ze zákona o nakládání s bezpečnostním materiálem je podle §15 příslušný útvar Policie ČR přesněji řečeno Policejní prezidium. Ministerstvo obrany nerozhoduje o těchto kontrolách pouze v případě bojových a speciálních vozidel bez zbraňových systémů, která patří do skupiny 5 nebo u vojenských letounů, vrtulníku bez zbraňových systémů skupiny 6 [32].

2.4 Skladování bezpečnostního materiálu

V současnosti se vyskytuje hodně nejasných odpovědí nad otázkou, kdo má zodpovědnost v oblasti vojenského materiálu a jeho skladování. Podle Ministerstva průmyslu a obchodu je hlavní kompetencí Licenční zprávy MPO zodpovědnost v oblasti zahraničního obchodu u vojenského materiálu. Z toho vyplývá, že Ministerstvo tak nemá odpovědnost za jeho skladování. V případě vydání jednotlivých povolení a licencí se obrací Licenční správa na jednotlivá Ministerstva a ty stanoví své finální stanovisko.

- Ministerstvo zahraničních věcí
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo obrany

Jestliže se jedná o výbušniny, má kontrolu nad nakládáním s výbušninami za civilním účelem Státní báňská správa. Policie ČR má potom hlavní kompetenci pří dozoru nad jednotlivými sklady [31].

2.5 Vybrané subjekty obranného průmyslu

Následující kapitola je zaměřená na subjekty, které působí v obranném průmyslu, zabývající se ať už výzkumem, vývojem nebo výrobou a obchodem s obranným materiálem a jeho službami. Následující subjekty jsou součástí Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR (AOBP), která pomáhá prosazovat zájmy jednotlivých subjektů. Jedná se o zájmy podnikatelské nebo obchodní spolu s Parlamentem, ministerstvy a dalšími orgány státní správy. AOBP pomáhá českým firmám dostat se na zahraniční trhy a snaží se získat pro české firmy vhodné zahraniční partnery. AOBP funguje i na opačném principu a to, že pomáhá hledat zahraničním firmám na českém trhu obranného a bezpečnostního průmyslu vhodné partnery ke spolupráci.

Asociace slouží také k pomoci našim firmám v oblasti čerpání státních podpor, získávání grantů, vyjednávání akceptovatelných cen, Asociace dále propaguje firmy a snaží se jim

pomoci s administrativou. Také se snaží zahrnout na seznam akcí specializované veletrhy, ať už domácí nebo tuzemské. AOBP má dále zásluhu na podpoře výzkumných, vzdělávacích a vývojových aktivit sdružených podniků.

Asociace je tak pro české firmy v oblasti obranného a bezpečnostního průmyslu důležitým poskytovatelem spolupráce na domácí a světové půdě. Poskytuje informace o aktuálních a budoucích trendech, veřejných zakázkách, nabídkách a poptávkách mezi subjekty a průmyslem. AOBP se také podílí na zahraničních vztazích v rámci členství v Evropské asociaci leteckého a obranného průmyslu a činnosti v Evropské obranné agentuře. V NATO má Asociace spoluúčast na definici obranné a bezpečnostní politiky v zájmových částech [33].

Dále budou popsány čtyři významné firmy, které mají v současnosti podíl na zásobování Armády ČR.

2.5.1 Sellier & Bellot

Firma Sellier & Bellot je na trhu obranného a bezpečnostního průmyslu od roku 1825, svoji výrobu začala v Praze. Prvním výrobkem firmy byly perkusní zápalky. Dnes se firma svojí výrobou, výzkumem, vývojem a prodejem střeliva řadí mezi nejúspěšnější strojírenské firmy u nás. Výroba firmy je rozsáhlá i o další výrobky jako jsou pyrotechnické výrobky, speciální technika, nářadí, nábojnice, střely a další specifické výroby. Více jak 85 % výroby se exportuje a větší část výroby se zabývá výrobou pro ozbrojené složky.

Jako jedna z mála firem u nás vyrábí různé druhy střeliva mezi, které patří náboje typu:

- brokové
- kulové
- pistolové
- revolverové
- s okrajovým zápalem
- a vojenská munice [34].

Ke dni 7. 3. 2017 byla podepsána smlouva s ministerstvem obrany na dodávku malorážové munice. Firma tak bude dodávat náboje Armádě ČR v letech 2017 až 2021, hodnota munice se pohybuje kolem 3 miliard korun. Armáda bude mít k dispozici 61 druhů cvičné i ostré munice do ručních zbraní. Ministerstvo obrany má v plánu nakoupit munici v ráži do devíti milimetrů a v kalibru 12 pro vojenské ruční palné zbraně. Generální ředitel společnosti Sellier & Bellot Radek Musil říká, „*Smlouva s českou armádou poskytuje naší spo-*

lečnosti důležitou referenci k tomu, abychom vyrazili do světa. Ukazuje, že jsme spolehlivý partner s produkcí nejvyšší kvality.“ [35][36]

Obr. 4. Munice [36].

2.5.2 Argun s.r.o.

Firma Argun se pohybuje na trhu obranného a bezpečnostního průmyslu od roku 2005, zabývá se širokou výrobou balistických vest a přileb, protiúderových prostředků (štítů, rukavic nebo dalších chráničů) a přídavného pancéřování. Firma, jako výrobce ochranných pomůcek, svoji výrobu přizpůsobuju každému zákazníkovi individuálně dle požadavků a její produktová nabídka se mění s vývojem materiálu a technologii na trhu.

Výrobky:

- balistické vesty a přilby
- protiúderové prostředky (komplety, rukavice, štíty)
- přídavné pancéřování (pancéřování vozidel a vrtulníků)
- taktické vybavení (vesty) [37].

Stejně jako firma Sellier & Bellot získala firma Argun od ministerstva obrany zakázku na dodání nových balistických vest. Ze čtyř uchazečů podala v tendru nejlepší nabídku na dodávky balistických vest pro vojáky i Vojenskou policii. Distribuce požadovaného produktu proběhne taktéž v letech 2017 až 2020 [35].

Obr. 5. Vesta pro vrchní nošení typ LV 15 [37].

Obr. 6. Vesta pro spodní nošení typ LS – 02 [37].

2.5.3 SVOS

SVOS Přelouč vznikla v roce 1992 s cílem vyrábět a dodávat pancéřované vozidla pro širokou škálu klientů. Firma nabízí širokou škálu vozidel od limuzín až po vojenská vozidla, která zajistí jejím klientům požadovanou bezpečnost. Firma dokáže poskytnout klientovi kompletní obrněné vozidlo nebo si klient dle požadavků může vozidlo dodat sám a firma zařídí pouze pancéřování určitých míst. Materiály jsou aplikovány přímo do samotné konstrukce vozidel a jejich odolnost je testována v certifikovaných pracovištích. Firma je sprostředkovatelem balistické ochrany v souladu s národními normami a normami EU a NATO.

SVOS produkty:

- limuzíny
- cross country vozidla
- SUV
- dodávky a speciální vozidla
- vojenské vozidla [38]

Firma SVOS podepsala smlouvu s ministerstvem obrany, která se týká dodání čtyř bojových vozidel, která budou využívat speciální jednotky. Cena vozidel je stanovena na 95 milionů korun a součástí kontraktu je i školení personálu a logistická pomoc. Firma SVOS tak získává tímto kontraktem sebevědomí na zahraničních trzích [35].

Obr. 7. Obrněné vozidlo VEGA [38].

2.5.4 Česká zbrojovka a.s.

Zbrojní závod vznikl v roce 1936 se sídlem v Uherském Brodě. Specializuje se na výrobu ručních palných zbraní, výroba podniku je orientovaná hlavně na export a její produkty putují do 100 zemí světa.

Produkty:

- pistole
- malorážky
- kulovnice

- brokové zbraně
- vzduchové zbraně
- samopaly
- útočné pušky
- granátomety
- odstřelovací pušky
- příslušenství pro ozbrojené složky [39].

Na konci roku 2016 ministerstvo obrany objednalo od uherskobrodské zbrojovky pušky Bren v ceně 2 miliard korun na objednávku 2600 útočných pušek. Pušky Bren byly používány armádou již před šesti lety, ale tato nová generace výroby je snadná na manipulaci, je kratší a lehčí. Pušky Bren jsou používány po celém světě [40].

Česká zbrojovka zásobuje Armádu ČR svými produkty, mezi které patří například pistole CZ 75 SP – 01 Phantom a CZ 75, samopaly Skorpion EVO 3 A1, odstřelovací puška CZ 750 a granátomety CZ 805 G1.

Obr. 8. Útočná puška typ CZ Bren 2 [40].

2.6 Přehled základní techniky Armády ČR

Český obranný průmysl se musí stát hlavní součásti obranné politiky našeho státu. V současné době může obranný průmysl vycházet hlavně z výroby strojírenské mezi, kterými najdeme výrobky, jako jsou střelné zbraně, obrněná a bojová vozidla, ale i civilní vozidla, munice a střelivo. Česká republika není schopna vyrábět stroje typu vojenských letadel nebo bojových tanků. Přezbrojování vzdušných sil je skoro hotové, nakoupené vrtulníky mají životnost ještě dalších 20 let. Obranný průmysl je schopný vrtulníky opravovat a dodávat náhradní díly, motory jsou vyrobeny na Ukrajině. Potřebnou kapacitu nemá ani protiletecká obrana. Měly by se letectvu ponechat bitevní vrtulníky, které podpoří pozemní síly. Pozemní síly se dají podpořit vlastní výrobou, tak není potřeba nakupovat v zahraničí a je možně se ve velké míře dozbrojovat samy. Soběstačný je průmysl v dodávkách vlastní munice, náhradních dílů a potřebné výzbroje [42].

Technika a výzbroj armády je sledována Smlouvou o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (S-KOS). Prostřednictvím této smlouvy, může mít Armáda ČR ve vlastnictví vojenské techniky maximálně 957 tanků, 1367 bojových obrněných vozidel, 767 dělostřeleckých systémů nad 100 mm, 230 bojových letounů a 50 bojových vrtulníků.

K lednu 2017 měla česká armáda k dispozici:

- 120 bojových tanků
- 439 obrněných vozidel
- 179 dělostřeleckých systémů ráže nad 100 mm
- 35 bojových letounů
- 17 bojových vrtulníků

Mimo smluvní omezenou výzbroj dle S-KOS měla armáda k dispozici následující techniku:

- 9 cvičných letounů
- 17 dopravních a pozorovacích letounů
- 34 neozbrojených dopravních vrtulníků
- 149 vozidel se speciální nástavbou na podvozcích bojových vozidel pěchoty a obrněných transportérů
- 174 lehkých obrněných vozidel
- 40 obrněných zdravotních vozidel
- 6 mostních tanků [41].

Budoucí nejzásadnější akvizice pro rozvoj a modernizaci armády v roce 2017 až 2020. Nákup víceúčelových vrtulníků, letištních radiolokátorů a radarů MADR u pozemních sil jde o pořízení velitelských a štábních obrněných vozidel, dělostřelecké systémy na kolové podvozky, pořízení ručních palných zbraní, pásová bojová vozidla a podpora dělostřelectva nákup palebného systému dlouhého dostřelu. Celkový plán nákupu je zveřejněn v dokumentu ministerstva obrany Střednědobý plán činnosti a rozvoje rezortu Ministerstva obrany na rok 2016 až 2020 [43].

Z toho vyplývá, že český průmysl a armáda nejsou přizpůsobeny samostatně bránit území ČR, ale je spíše uzpůsobená k zahraničním misím. Absolutní většina evropských zemí je na tom stejně jako ČR a není schopna ubránit svoje území jen vlastní armádou.

Dílčí závěr

Připojení se k NATO jako organizaci kolektivní obrany a evropské bezpečnostní a obranné politice bylo důležitým krokem České republiky v zájmu obranné politiky. Později se ČR také připojila do EU a tímto si zajistila členství mezi největšími demokraciemi světa.

Český obranný průmysl by měl patřit bezpodmínečně k obranné politice České republiky. Obranný průmysl v ČR může počítat jak se státními podniky jako jsou VOP CZ, s.p. a LOM PRAHA s.p. nebo soukromé podniky SVOS a Sellier & Bellot. Na trh přicházejí také nové podniky, které budou schopny zabezpečovat zdroje pro ozbrojené síly. Podniky jsou schopny inovace, rozvoje vědy a vývoje, pomocí daní zaručují příjmy státnímu rozpočtu a exportem pomáhají k zahraniční obchodní bilanci. Podniky jsou sdruženy na základě dobrovolnosti v Asociaci obranného a bezpečnostního průmyslu (AOBP), který obsahuje na začátku roku 2017 cca 120 subjektů. Český zbrojní export v roce 2016 docílil rekordního obchodu a těží tak z růstu napětí ve světě. Mezinárodní obchod se zbraněmi a vojenským materiálem spadá pod mnoho mezinárodních dohod a udělování povolení, kterými se musí Česká republika řídit jako člen mezinárodního společenství.

České republika není bohužel soběstačná ve výrobě zbraňových systémů, většinu surovin k výrobě musí dovážet a skoro žádný konečný výrobek není zcela vyroben na našem území. Ministerstvo obrany musí v současné době modernizovat techniku a s tím přichází těžká rozhodnutí, od koho se vybavení pro Armádu ČR bude nakupovat, aby byla zajištěna bezpečnost České republiky. Jestliže se Česká republika dostane do vážné situace nebo vojenského konfliktu, je potřeba, aby byl připraven český průmysl poskytnout dodávky vojenského materiálu. České firmy mají možnost své výrobky předvádět na mezinárodním

veletrhu obranné a bezpečnostní techniky IDET v Brně nebo prestižním mezinárodním veletrhu v Tel Aviv ISDEF a tím se tak dostat do podvědomí zahraničního trhu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 KOMPARACE OBRANNÉHO PRŮMYSLU VYBRANÝCH STÁTŮ

Kapitola je zaměřená na komparaci stavu obranného průmyslu vybraných států, srovnatelných s Českou republikou, jde zejména o státy Slovenska, Maďarska a Polska. Tyto státy jsou vybrány na základě relativně stejného počtu obyvatel, počtu ozbrojených sil, geografické polohy nebo společnými problémy v dané oblasti a společnou spoluprací v rámci Visegradské skupiny. Kapitola je zaměřená především na přehled společností a jejich výroby v obranném průmyslu dle oborového členění.

3.1 Česká republika

Při pohledu na světový a evropský průmysl je ten český spíše skeptický, a to nejen z pohledu minimálního podílu obranného průmyslu na tvorbě HDP ČR. Solidní analýza našeho obranného průmyslu by pak prokázala, že jde spíše o menší průmyslový sektor, kde je vojenský materiál jenom menším komerčním sektorem. Nemáme žádné pořádné údaje o jeho profilu ani ukazatele celkového obratu a ani ukazatele podílu z výroby pro obranné účely [45].

Velká většina podniků patří do soukromého sektoru a to z celkového počtu 145 firem, které jsou uvedeny v Katalogu bezpečnostního a obranného průmyslu k roku 2017. Český obranný průmysl dělíme do několika oblastí, kde se více firem orientuje na výrobu ve více oborech.

Tab. 8. Oborové členění České republiky.

	Oborové členění	Počet firem
1.	Letecká technika	9
2.	Zbraně a munice	5
3.	Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky	3
4.	Systémy velení a řízení	14
5.	Ženijní chemické prostředky a vybavení	17
6.	Výzkumná výcviková a opravárenská centra	44
7.	Komunikační, radiolokační a navigační systémy	17
8.	IZS, bezpečnostní technologie	16
9.	Ostatní	20

3.1.1 Kategorizace

Kategorizace českých firem podle oborového členění podle Katalogu bezpečnostních a obranných technologií 2017/2018:

1. **Letecká technika**

Lom Praha s.p.

Podnik se zaměřuje zejména na výrobu českého leteckého průmyslu. Mezi hlavní druh činnosti patří opravárenství nebo opravy vrtulníků Mi v zemích NATO a EU. Výroba je specializovaná především na opravy vrtulníků typu Mi-2, Mi-8/17, Mi-24/35 a jejich modernizací. Podnik se také soustředí na výrobu a opravu pístových motorů. Mezi další obchodní nabídky podniku Lom Praha také patří letecký výcvik pilotů ve specializovaném centru v Pardubicích. Podnik má výhodu v dlouholeté zkušenosti na trhu a v používání pokročilých technologií, výhodou proti konkurenci je certifikace ruskými konstrukčními kancelářemi MVZ Mil a OAO Klimov. Dceřinou společností je VR Group, a.s. nabízí služby zabývající se výrobou simulátorů a simulačních technologií pro letouny a vrtulníky. [44]

Obr. 9. Vrtulník MI-17 [14].

Mesit Holding, a.s.

Podnik se skládá z více skupin společností a zabývá se hlavně výrobou a vývojem komunikační a navigační techniky, dále přístrojové letecké techniky a digitální a analogové elektroniky pro armádu, ale taktéž pro potřeby policie a průmyslového použití. Podnik působí na trhu více jak 60 let a disponuje mnoha certifikáty a oprávněními. Mezi hlavní obchodní nabídku patří výroba systémové taktické komunikace, vozidlové komunikační systémy a modernizace přístrojové techniky vrtulníků a letadel. [46]

Mezi další firmy, které se zabývají leteckou technikou patří Eldis Pardubice, Inna, Letecké přístroje Praha, Mars, Prototypa – ZM, PBS Velká Bíteš, VR Group.

2. **Zbraně a munice**

Explosia a.s.

Firma vznikla v roce 1920 jako akciová společnost, v současné době je státem vlastněnou společností. Firma působí na trhu průmyslových trhavin, její hlavní činností je výroba výbušnin a služeb spojených s aplikací energetických materiálů pro civilní, ale i vojenské užití. Firma se v současnosti zabývá hlavně výrobou střeliv a trhaviny. Mezi výrobu patří také výroba černého prachu a dále také speciální produkty firmy, které slouží pro využití v armádě nebo například při demoličních prací [46].

Tab. 9. Obchodní nabídka firmy Explosia a.s. [46], upravila Jirásková 2017

Výroba trhavin	Výroba střeliv	Výroba specialit
- sypké trhaviny - emulzní trhaviny - želatinové trhaviny - černý prach - trhaviny pro zvláštní použití	- vojenské bezdýmné prachy - lovecké a sportovní bezdýmné prachy - raketové hnací motory - generátory plynu pro automobilový průmysl	- prvky leteckých záchranných prostředků - demoliční nálože - výcvikové a školní soupravy výbušnin

Prototypa-ZM

Zabývá se výzkumem, vývojem a výrobou balistických měřících systémů na prozkoumání nábojů do armádních zbraní, ale i loveckých a sportovních zbraní. Dále provádí testy malorážových a středorážových zbraní za normálních a ztížených podmínek. V nabídce služeb nalezneme i zkoušení munice a ochranných materiálů [46].

Mezi další firmy patří Česká Zbrojovka, Sellier&Bellot a Zeveta Ammunition.

3. Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky

VOP CZ, s.p.

Společnost se zabývá především opravami vojenské techniky a také strojírenskou výrobou. Působí také jako dodavatel moderní vojenské techniky, zařízení a systémů pro Armádu ČR. Hlavní činností společnosti je vývoj bojové a dopravní kolové a pásové techniky související také s opravou obrněných transportérů, bojových vozidel a automobilní techniky [46].

Obr. 10. Bojový tank T – 55AM2 [79].

Mezi další firmy patří SVOS a Letecké přístroje Praha.

4. **Systémy velení a řízení**

ELVAC a.s.

Společnost spadá pod největší českou inženýrskou skupinu VAE CONTROLS Group, a.s. Mezi její služby patří inženýrsko-dodavatelská a obchodně-technická činnost, v oblasti obrany poskytuje služby spojené především s dodávky IT řešení, založených na těžké výpočetní technice (poskytuje vysoce odolné přenosné notebooky, klávesnice, monitory nebo odolné serverové a síťové infrastruktury) [46].

Letecké přístroje Praha s.r.o.

Mezi hlavní činnosti společnosti patří vývoj, výroba a servis vetronických systémů pro pozemní vojenskou techniku, leteckých přístrojů a výroba a servis přístrojů pro pozemní dopravní prostředky. Mezi výrobky patří například navigační systémy pro pozemní vojenskou techniku, mapový displej pro velitele pozemní vojenské techniky, letecké přístroje (otáčkoměr, kompasy, akcelerometry) [46].

Mezi další firmy patří například Era, EVPÚ Defence, Hewlett Packard, Komcentra, Mesit Holding, Optokon, Pramacom Prague a další.

5. **Ženijní, chemické prostředky a vybavení**

Audiopro s.r.o.

Tato společnost je mladá, vznikla teprve v roce 2002 a zabývá se obchodováním s AV technikou. Její specializací je také zaměření na vybavení bezpečnostních složek státu, IZS a také armády. Nabízí nejmodernější vybavení pro pozorování rozsáhlých oblastí, bezpi-

lotní prostředky, možnost pozorovat video v přímém přenosu při monitoringu ze vzduchu nebo země [46].

Ego Zlín, spol. s.r.o.

Specializovaný výrobce a je dodavatelem komplexního systému biologické ochrany, logistických a dekontaminačních systémů a transportních prostředků [46].

Mezi další firmy patří Aura, Avec, Explosia, Gumotex, Variel, VOP CZ a další.

6. **Výzkumná, vývojová, výcviková a opravárenská centra**

Karbox s.r.o.

Hlavním druhem činnosti společnosti je především návrh, výroba, vývoj a stavění kontejnerů všech druhů, využití jako jsou skládací, rozkládací a hasičské kontejnery, polní nemocnice a skříňové nástavby [46].

Obr. 11. Kontejner nouzového přežití [80].

NIDES, s.r.o.

Společnost, která se stará o celkový import a export vojenského vybavení a techniky s veškerým servisem. Poskytují například přístroje nočního vidění, laserové délkoměry, dálkově ovládané pyrotechnické roboty, kontejnery odolné proti výbuchu a zničení nebezpečného materiálu [46].

7. **Komunikační, radiolokační, navigační systémy**

PRAMACOM-HT, spol. s.r.o.

Společnost se specializuje na dodávání, výrobu a vývoj optoelektronických systémů. Hlavní nabídkou jsou přístroje nočního vidění, infračervené detektory, přístroje na hledání cílů pomocí laserů, protitankové a protiletadlové detektory [46].

AURA

AURA je společnost, která vyvíjí vlastní informační a logistický systém pro potřeby ozbrojených sil, průmyslu a veřejnou správu. Od roku 1994 spravuje Informační systém logistiky pro MO a Armádu ČR. Společnost je schopná poskytnout pomoc při katalogizaci materiálu, školení a konzultace [46].

8. **IZS, Bezpečnostní technologie**

MARS

Společnost se specializuje na výrobu padáků a padákové techniky. Mezi hlavní výrobu patří sportovní, záchranné a vojenské padáky a další technická konfekce (pistolová pouzdra nebo balistické vesty) [46].

Mezi další společnosti patří PRAMACOM-HT, Svos, VOP CZ, Audiopro a další.

9. **Ostatní**

Future Forces Forum

Základna pro výstavu nejnovějších a nejmodernějších produktů a technologií, sloužící k potřebám ozbrojených a bezpečnostních sil. Projekt, který obstarává nejnovější trendy a směry v oblasti obrany a bezpečnosti. Výstava neslouží pouze jako přehlídka, ale i jako možnost získat nové obchodní partnery ve velké konkurenceschopnosti na obranném trhu. Podporuje vládní i mezinárodní organizace v oblasti obrany a bezpečnosti vůči domácím i zahraničním hrozbám. Na realizaci projektu se účastní vládní úřady, mezinárodní instituce, ale i například vysoké školy [46].

Mezi další společnosti patří například Omnipol, AOBP ČR, Veletrhy Brno a další.

3.2 Slovenská republika

Slovenská republika vychází ze stejné historie jako Česká republika až do rozdělení po roce 1993. Slovenská republika při rozdělení zdědila větší množství zbrojních podniků, které byly postaveny na jejím území. Slovenský obranný průmysl je způsobilý ve vývoji, výrobě, opravách a modernizaci zbraňových systémů, techniky i materiálu stejně jako ČR. Slovensko klade důraz na vznik příznivého trhu doma pro podnikatelské prostředí v oblasti obranného průmyslu, který uplatnilo v rámci mezinárodních struktur NATO a EU.

Slovensko vyvezlo za rok 2015 výrobky obranného materiálu v hodnotě 33 015 685 EUR a udělilo na 108 licencí. Nejvíce bylo udělených licencí na export do zemí Saudské Arábie, Nigérie, Iráku nebo Egypta a dalších zemí. Naopak dovezených výrobků bylo méně a to v hodnotě 17 146 704 EUR s počtem 148 udělených licencí ze zemí Ruska, Běloruska, USA a dalších [48].

Slovensko vlastní asociaci, která představuje zájmy společností v oblasti bezpečnostní a obranné politiky Slovenska, jedná se o Združenie bezpečnostného o obranného priemyslu Slovenskej republiky [47]. Asociace měla 30 členů k roku 2016. Na Slovensku působí celkem 122 společností, které mají povolení k obchodování s výrobky obranného průmyslu platné k březnu 2017.

Tab. 10. Oborové členění - Slovenská republika.

	Oborové členění	Počet firem
1.	Letecká technika	4
2.	Zbraně a munice	11
3.	Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky	20
4.	Systémy velení a řízení	8
5.	Ženijní chemické prostředky a vybavení	9
6.	Výzkumná, výcviková a opravárenská centra	18
7.	Komunikační, radiolokační a navigační systémy	16
8.	IZS, bezpečnostní technologie	9
9.	Ostatní	15

3.2.1 Kategorizace

1. **Letecká technika**

Letecké opravovne Trenčín, a.s.

Společnost se specializuje především na výrobu a opravu vojenský a civilních letadel, ale i na opravu vrtulníků [49].

SPINEA, s.r.o.

Technologická společnost, která vyrábí, vyvíjí a prodává ložiskový reduktor do bezpilotních obranných systémů [49].

2. **Zbraně a munice**

Technopol international, a.s.

Hlavní činností společnosti je vývoj, výroba a dodávky zbraní, výroba samopalu VMS 07 – 9 MM [49,50].

Obr. 12. Samopal Vms 07-9 mm [50].

ZVS holding, a.s.

Výroba pistole 9 mm P22 a modernizace samopalu SA 58. Výroba, testování a likvidace munice [49].

3. **Pozemní technika a její vybavení**

S.M.S., spol. s.r.o.

Společnost se specializuje na výrobu munice, min a raket. Dále realizuje výrobu granátů, zapalovačů a dalších komponentů [49].

Vývoj Martin a.s.

Společnost se zabývá opravou a montáží pozemní obranné techniky.

4. **Systémy velení a řízení**

Kerametal, s.r.o.

Společnost je zaměřená na výrobu speciální techniky, mezi kterou patří obrněná vozidla a výroba zbraňových systému a jejich navigačních systémů na příslušná obrněná vozidla [49].

Ales, a.s.

Společnost uvádí na trh systémy na kontrolu vzdušného prostoru a radary.

5. **Ženijní a zdravotnické vybavení**

Delta defence, a.s.

Mezi hlavní druhy činnosti patří výroba pancéřovaných kabin a kontejnerů typu ISO 1 a 1D. Kontejnery vyrobeny dle požadavků zákazníka skladový, chladící, ubytovací, technologický nebo jídelna [49].

Tanax trucks a.s.

Společnost je zaměřená na výrobu a servis v oblasti automobilového a strojírenského průmyslu. Mezi výrobní činnost patří také výroba nákladních automobilů AKTIS. Mezi vozidla patří polní mobilní pracoviště, které je v případě potřeby schopné zabezpečit první lékařskou pomoc v terénu. Ošetřovna je zabudovaná ve skříňové nápravě vozidla, které je vybaveno zdravotními přístroji a materiálem [49].

Obr. 13. Polní mobilní pracoviště AKTIS 4x4.1R-08 [51].

6. **Výcvikové a simulační centra**

Kerametal s.r.o.

Společnost se zabývá taktéž vývojem simulátorů a tréningových systému skrze široké portfólio výroby. Simulátory slouží k výcviku obrněných nebo speciálních jednotek [49].

Obr. 14. Letecký simulátor [52].

Konštrukta – Defence, a.s.

Společnost poskytuje simulátory a systémy vzdělání v oblasti dělostřeleckého výcviku.

7. **Komunikační, radiolokační, navigační systémy**

Vývoj Martin, a.s.

Společnost je připravena zajistit informační systémy do mobilního pracoviště, vybavit systémy LAN, MAN a WAN do technických prostředků jednotlivých uživatelů [49].

8. **Bezpečnostní technika**

ZTS VVÚ Košice a.s.

Společnost na trhu poskytuje průzkumné a pyrotechnické roboty pro EOD a C-IED, které slouží k vyhledávání a destrukci výbušných materiálů, průzkumu nebezpečných míst nebo předmětů [53].

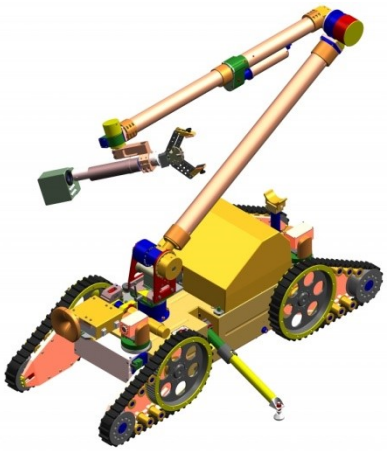

Obr. 15. Pyrotechnický robot typ Retriever [53].

9. **Ostaní**

Vojenský technický úřad a skúšobný ústav Záhorie

Organizace je vedená Ministerstvem obrany Slovenské republiky, mezi základní funkce patří diagnostika a zkoušky pasová a kolové techniky, motorů a převodovek. Výzkum a vývoj v oblasti zbraňové, automobilové a tankové techniky a ochranných materiálů [54].

3.3 Maďarsko

Oproti ostatním členským státům V4 má pouze dva strategické dokumenty, které se týkají obranného a bezpečnostního plánování, a to Maďarskou národní vojenskou strategii (Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája) a Maďarskou bezpečnostní strategii (Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája) obě vydané v roce 2012 [55].

V Maďarsku působí na 120 společností, které mohou obchodovat s vojenským materiálem, ale z toho pouze 10 až 20 společností se podílí dlouhodobě na obranném průmyslu Maďarska. Maďarský obranný a bezpečnostní průmysl je jeden z nejmenších ve střední a východní Evropě a zaměřuje se především na spolupráci v rámci NATO a EU. Společnosti nejsou samy schopny vyrábět hotové produkty jako letadla, tanky nebo střely [56].

V Maďarsku působí Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu (Magyar Védelmiipari Szovetség MVZ) zastupující společnosti zabývající se výzkumem, rozvojem, výrobou a obchodem s obrannou technikou, materiálem a službami [56].

Tab. 11. Oborové členění – Maďarsko [56].

	Oborové členění	Počet firem
1.	Letecká technika	2
2.	Zbraně a munice	3
3.	Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky	5
4.	Systémy velení a řízení	4
5.	Ženijní chemické prostředky a vybavení	2
6.	Výzkumná, výcviková a opravárenská centra	8
7.	Komunikační, radiolokační a navigační systémy	6
8.	IZS, bezpečnostní technologie	11
9.	Ostatní	3

3.3.1 Kategorizace

Dle Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu Maďarska podle katalogu Maďarský obranný průmysl k roku 2015.

1. **Letecká technika**

BHE Bonn Hungary Electronics Ltd.

Společnost se specializuje na leteckou techniku, vybavení a zařízení. Výroba bezpilotní techniky (drony), které slouží k průzkumu objektů. Společnost je také certifikovaným dodavatelem NATO poskytuje výškoměry, syntezátory, oscilátory a radarové zařízení [56].

2. **Zbraně a munice**

SERO Engineering Ltd.

Výroba a výzkum samonabíjecích zbraní typu GM6 Lynx a odstřelovacích zbraní typu GM3M. Společnost se také zabývá výrobou a výzkumem zbraňových systémů, prodejem munice a mířidel [56].

Obr. 16. Odstřelovací zbraň typ GM3M [56].

3. Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky

Raba Vehicle Ltd.

Společnost je předním dodavatelem terénních nákladních vozidel ozbrojených sil Maďarska. Výbava a design vozidel dle technických a vojenských požadavků, vozidla jsou vybavena na bezpečnou přepravu osob krizovými oblastmi s tím, že jsou chráněna zadním prostorem (Obr. 15) [56].

Obr. 17. Terénní nákladní vozidlo [56].

4. Systémy velení a řízení

Fercom Ltd.

Mezi hlavní obchodní činnosti patří prodej komunikačních systémů, společnost je taktéž hlavním distributorem komunikačních systémů pro firmu Motorola několik let. Poskytují speciální vojenské i veřejně bezpečnostní zařízení. Ve vojenské oblasti se jedná například o rádiovou komunikaci, elektrooptické systémy, vozidla vybavené komunikačním rušením a detekcí [56].

5. **Ženijní, chemické prostředky a vybavení**

Respirátor Zrt.

Výroba a vývoj společnosti je zaměřená především na vojenskou techniku proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným zbraním. Mezi produkty, které společnost poskytuje patří dekontaminační kontejnery a vybavení, osobní ochranné respirační prostředky a obleky, protichemické ochranné obleky, lehká obrněná vozidla, měřící vybavení a dekontaminační systémy [56].

6. **Výzkumná, výcviková a opravárenská centra**

Artifex Simulation and Training Systems Ltd.

Nezávislá organizace, která poskytuje technickou a vědeckou podporu ve vojenském výcvikovém průmyslu. Vývoj vojenských systémů s funkcí GIS systému na hodnocení terénu, simulační a výcvikové vojenské systémy s možností školení [56].

7. **Komunikační, radiolokační a navigační systémy**

Carinex Ltd.

Společnost poskytuje monitorovací a komunikační zařízení, přístroje nočního vidění, bezdrátová komunikace odposlechu, bezpilotní letouny na střežení objektů, GPS systémy na pomoc a sledování vozového parku nebo objektu. Společnost vlastní laboratoř, kde jsou pracovníci schopni vyvíjet a vyrábět elektronická zařízení [57].

8. **IZS, Bezpečnostní technika**

Vektor Work Safety Ltd.

Výroba, vývoj a výzkum ochranných oděvů, distribuce certifikovaných oděvů s označením CE. Oděvy jsou odolné proti chemikáliím, teplu, ohni a dalšímu materiálu. Výrobky jsou exportovány také do České republiky i na Slovensko [56].

Obr. 18. Ochranný oděv [56].

9. Ostatní

NKE, National University of Public Service

Fakulta na vzdělávání budoucích profesionálních důstojníků v oblasti dělostřelectva vojenská techniky, průzkumu, údržby, logistiky a protivzdušné obrany. Fakulta poskytuje studentům bakalářské nebo magisterské vzdělání vojenského oboru [58].

3.4 Polská republika

Počtem obyvatel, ekonomickým výkonem i výdaji na obranu, patří Polsko z výše uvedených států k největšímu a nejvyspělejšímu. Polský obranný průmysl není tak velký jako francouzský, německý nebo švédský, ale je větší než finský, rakouský nebo nizozemský. Polský růst ekonomiky a HDP závisí především na dobrém vývozu zboží, silným zahraničním investicím a čerpáním z evropských fondů. Polsko přispívá 2% HDP na obranu a patří tak mezi pět států, které dodržují minimální hranici 2% HDP (Obr. 17). Polsko plánuje navýšit obranné výdaje na 2,2% HDP do roku 2020 [59].

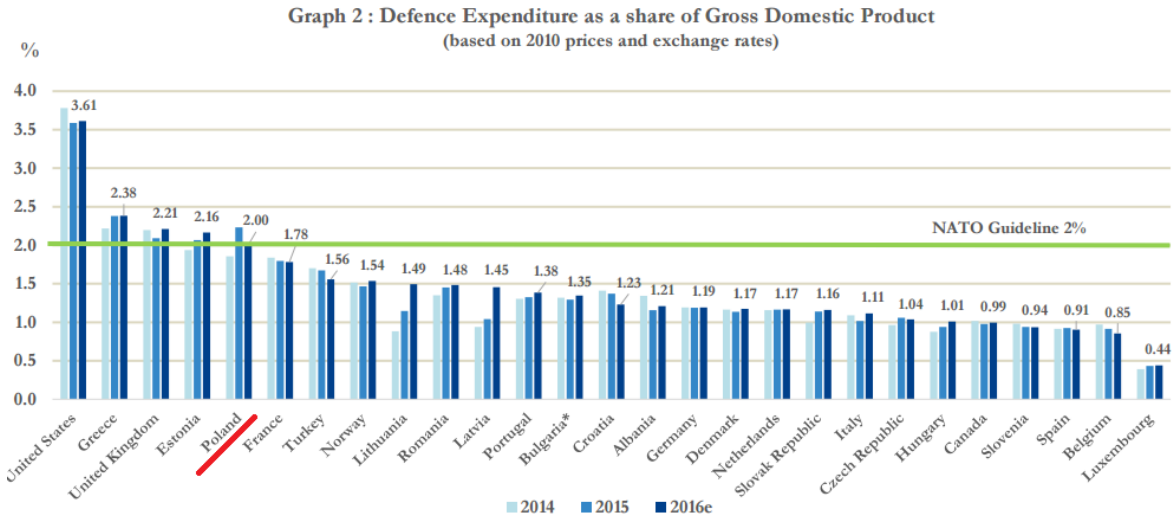

Obr. 19. Vývoj financování obrany, poměr k HDP [72].

Polský obranný průmysl se snaží především o modernizaci polské armády a zastaralé techniky ze sovětské éry. Modernizace v oblasti kapacit ozbrojených sil, obrany leteckého a pozemního prostoru, vývoje a vzdělání armády. Polsko chystá také nové smlouvy v oblasti protiraketové obrany, vrtulníků a bezpilotních letadel [60].

V Polsku se také konají veletrhy obranného průmyslu, mezi největší patří Balt military expo nebo Internatiol Defence Industry Exhibition MSPO, kde byl polský obranný průmysl zastoupen 349 společnostmi v roce 2016. Na rozdíl od výše uvedených států má polská armáda i možnost použít námořní techniku. Největší polský výrobce vojenské techniky Polska Grupa Zbrojeniowa, sdružuje více jak 60 podniků a zaměstnává na 17 500 zaměstnanců [61].

Tab. 12. Oborové členění – Polská republika [71].

	Oborové členění	Počet firem
1.	Letecká technika	13
2.	Zbraně a munice	16
3.	Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky	19
4.	Systémy velení a řízení	5
5.	Ženijní chemické prostředky a vybavení	17
6.	Výzkumná, výcviková a opravárenská centra	32
7.	Komunikační, radiolokační a navigační systémy	8
8.	IZS, bezpečnostní technologie	11
9.	Ostatní	22

3.4.1 Kategorizace

Dle polské komory národní obrany, která sdružuju 132 společností.

1. **Letecká technika**

Wojskowe Zaklady Lotnicze Nr 2 S.A.

Zkušenosti v oblasti oprav, údržby a montáže vysoce komplexních útočných a bojových stíhaček. Pyšní se jedinečností v opravě a údržbě letadel MiG-29 a Su-22 a údržbě letadel F-16 a C130 Herkules. Mezi další aktivity patří školení personálu, výroba náhradních dílů a údržba letadel [62].

2. **Munice**

Mesko

Společnost je výrobcem prémiových produktů všech typů munic a raket, které používají polské ozbrojené síly. Mezi produkty patří malorážkové střelivo, minometné náboje, tanková munice, dělostřelecká munice a systémy protivzdušné obrany [63].

3. **Tanky, obrněná kolová vozidla a dopravní prostředky**

ROSOMAK S.A.

Společnost se orientuje na výrobu a servis bojových obrněných vozidel, jejich testování a dodávek náhradních dílů. Hlavní produkt společnosti představuje obrněný transportér Rosomak [64].

Obr. 20 Obrněné vozidlo 8x8 Rosomak [64].

4. **Systémy velení a řízení**

PCO S.A.

Mezi hlavní produkty, které společnost prodává a vyrábí patří optoelektronické produkty s využitím laserové technologie, dalekohledy s nočním viděním a další technologie pro potřeby armády. Výroba termokamer, která jsou určena i pro bojová obrněná vozidla Rosomak [65].

5. **Ženijní, chemická prostředky a vybavení**

Maskpol S.A.

Výrobce respiračních masek a ochranných oděvů, poskytující ochranu proti prachu a nebezpečným plynům. Výroba ochranných čepic a přileb, lékárniček, dekontaminačních zařízení pro potřeby armád, policie a veřejnosti [66].

6. **Výzkumná, výcviková a opravárenská centra**

Research and Development Centre for Mechanical Appliances OBRUM Ltd.

Centrum poskytuje tréninkové simulátory, které jsou založeny na virtuální realitě, pomáhají ověřit zkušenosti vojenského personálu. Technologie na podporu rozšířené reality, která je schopna kombinovat skutečný svět s prvky digitální podpory na podporu profesionálním

servisním aplikacím. Interaktivní počítačové simulace pro vytváření scénářů pro manipulaci se zařízením [67].

7. **Komunikační, radiolokační a navigační systémy**

Transbit Sp. Z.o.o.

Společnost se zabývá především výrobou a servisem telekomunikačních zařízení pro telekomunikační operátory, ale i komunikačními systémy pro ozbrojené síly. Mezi další produkty, které společnost nabízí patří routery, měřící přítroje, měniče, regenerátory, radiostanice, rádiové spojení a další příslušenství [68].

8. **IZS, bezpečnostní technologie**

Moratex Instytut Techniczny Wyrobów Wlókienniczych

Výzkumný ústav, který se zabývá vývojem nové techniky a technologie textilních výrobků používaných pro obranné účely. Výroba balistické ochrany (přilby, oděvy, vesty a štíty), výroba ochranného obleku pro policii a hasičský sbor a další vybavení [69].

9. **Ostatní**

Cenrex Sp. Z.o.o.

Obchodní společnost, která se zabývá obchodem se zbraněmi, municí, výbušninami, produkty a technologií pro vojenské účely. Jde především o export, dovoz a následný vývoz materiálu jako jsou země Asie, Afrika nebo Evropa [70].

3.5 Srovnání obranného a bezpečnostního průmyslu

V následující kapitole bude provedena komparace stavu obranného průmyslu vybraných států, srovnatelných s ČR. Při porovnávání států záleží na výši státního rozpočtu a podílu hrubého domácího produktu při výdajích na obranu. Nepatrný nárůst vývoje financování obrany zaznamenaly země ČR, Slovenska a Maďarska mezi lety 2015 – 2016, naopak Polsko vykazovalo propad oproti předchozímu období (Tab. 13).

Tab. 13 Výdaje na obranu (miliony USD) [72].

Rok	2014	2015	2016
Česká Republika	1,975	1,921	1,930
Slovenská republika	997	986	1,024
Maďarsko	1,210	1,131	1,243
Polsko	10,104	10,596	9,349

Na dalším obrázku (Obr. 21) je vyobrazený vývoj podílu výdajů na obranu na hrubém domácím produktu mezi lety 2014 – 2016. Hranici 2% HDP dodržuje pouze Polsko, v roce 2015 vykazovalo dokonce 2,23% HDP, posléze v roce 2016 přišel menší pokles výdajů na obranu na 2% HDP. Poté následují nejvyšší výdaje Slovenska, České republiky a Maďarska.

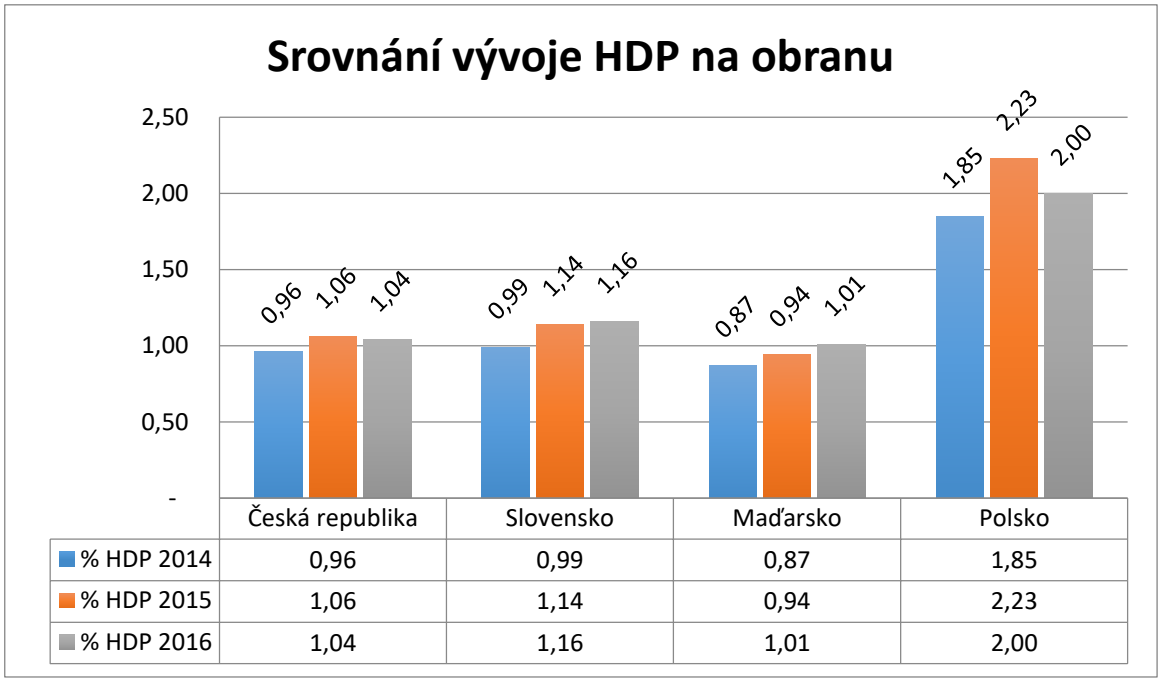

Obr. 21 Vývoj a srovnání podílu výdajů na HDP [72].

Bohužel ČR nemá takovou politickou podporu jako Polsko a setkává se tak s problémy v oblasti financování. V ČR převládá výroba především v oblasti komunikačních a informačních systémů. Dalším silným odvětvím je ženijní technika a systémy velení a řízení, kde se setkáme se zastoupením výroby průzkumové techniky a optoelektroniky. Největší zastoupení v obranném průmyslu tvoří firmy se zaměřením na vývoj, výcvik, servis, dia-

gnostiku, školy a výrobu materiálu odvětví je zastoupeno počtem 44 firem. ČR je v obranném výzkumu před Maďarskem a Slovenskem v počtu vývojových a výzkumných podniků. Výroba zbraní a munice je zastoupena pouze 5 firmami, které se specializují převážně na výrobu ručních palných zbraní a nejsou schopny výroby a vývoje konvenčních zbraní. V rámci možností svých kapacit mají možnost se podílet na dodávkách potřebného materiálu v případě konvenčních zbraní.

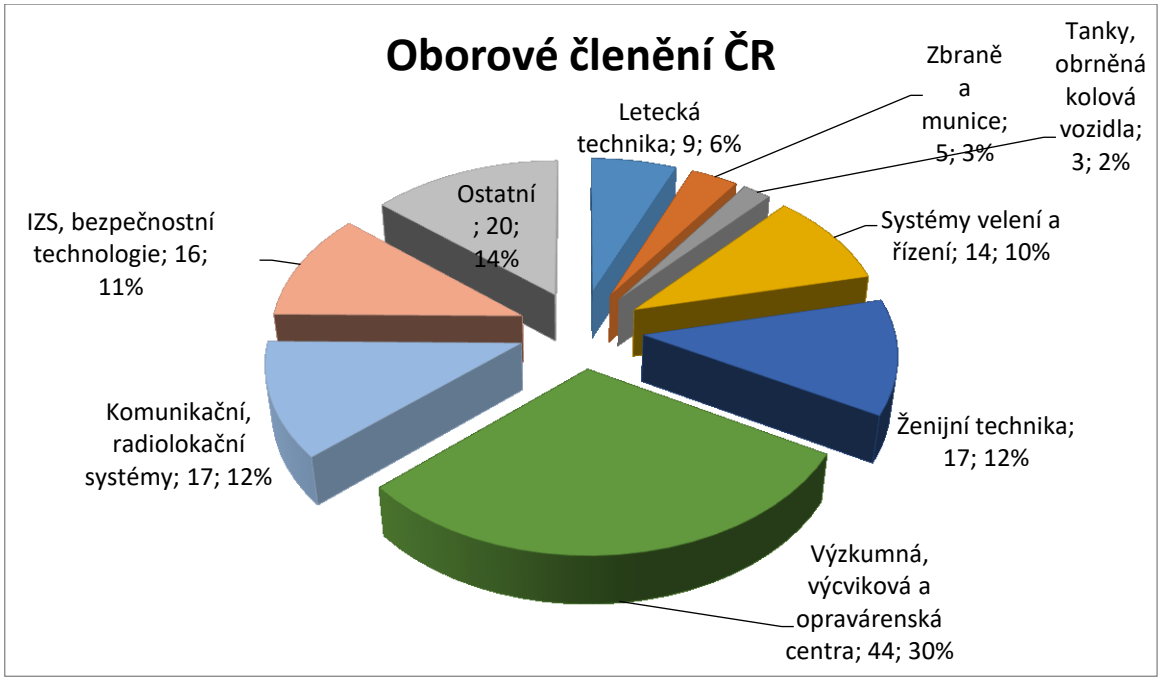

Obr. 22 Porovnání oborového členění dle počtu firem ČR.

Slovensko je na tom o něco lip než ČR v oblasti výroby zbraní, munice, výbušnin a řízených střel, zde je odvětví zastoupeno 21 firmami. Slovensko má silný zbrojní průmysl, ale malou podporou státu na obranný a bezpečnostní průmysl stejně jako ČR. Mezi silné odvětví patří také výroba a vývoj obrněných vozidel a komponentů, které je zastoupeno 20 firmami.

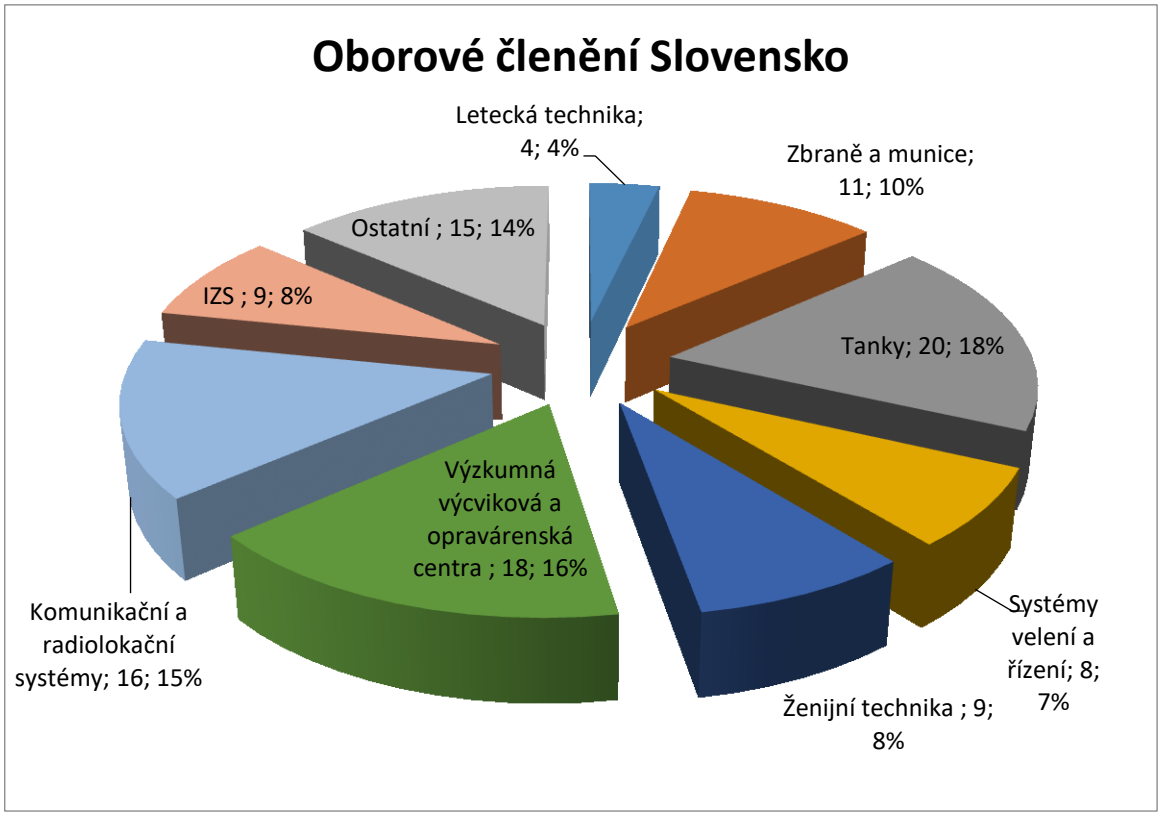

Obr. 23 Porovnání oborového členění dle počtu firem Slovensko.

Nejslabší výrobu obranného průmyslu z uvedených zemí představuje Maďarsko. Výroba a vývoj je zaměřený především na pozemní systémy, elektroniku a telekomunikaci. Nejsilnější zastoupení 11 firem má odvětví IZS a bezpečnostní technologie. Mezi silná odvětví patří také komunikační systémy nebo systémy velení a řízení. Maďarské firmy však nejsou schopny vyvinout žádné větší produkty, jako jsou tanky a rakety. Naopak je jich síla ve vývoji technologií.

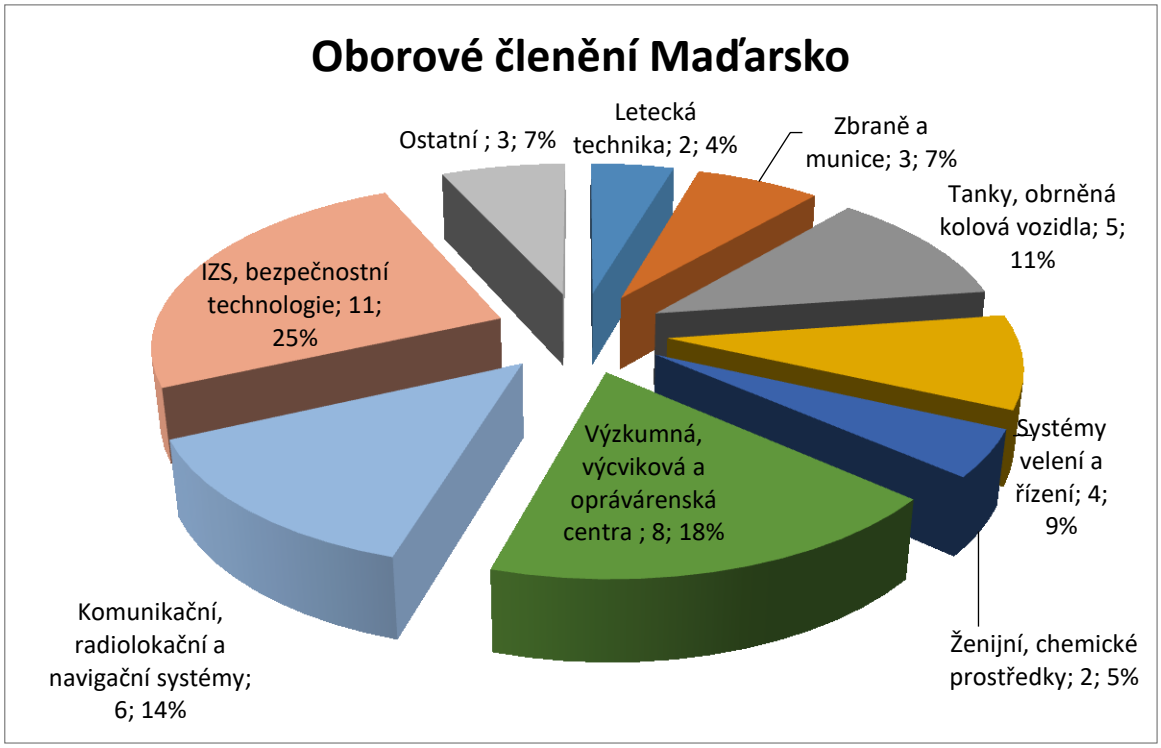

Obr. 24 Porovnání oborového členění dle počtu firem Maďarsko [56].

Naopak polský obranný průmysl je nejsilnějším a nejvyspělejším ze zemí V4 a to i díky velké podpoře obranného a bezpečnostního průmyslu a plnění závazku 2% HDP na obranu. Obranný a bezpečnostní průmysl je schopný vyrobit a vyvinout větší množství zbraňových systémů, letecké techniky a obrněných vozidel. Nejmenší zastoupení firem je v odvětví systémů velení a řízení 5 firem, IZS a bezpečnostní techniky představují 11 firem.

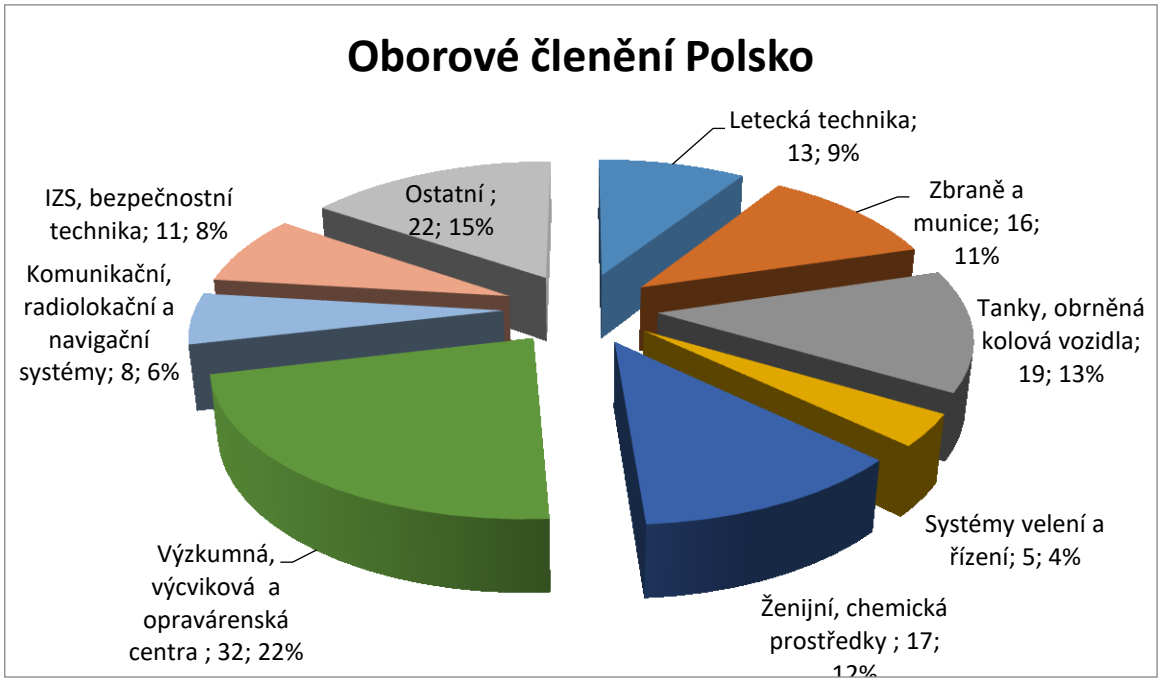

Obr. 25 Porovnání oborového členění dle počtu firem Polsko [71]

Závěrečný graf (Obr. 26) nám ukáže porovnání všech zemí V4 a zde je na první pohled patrná převaha výroby v počtu výrobních organizací Polska nad ostatními zeměmi a zaostávání maďarského obranného průmyslu.

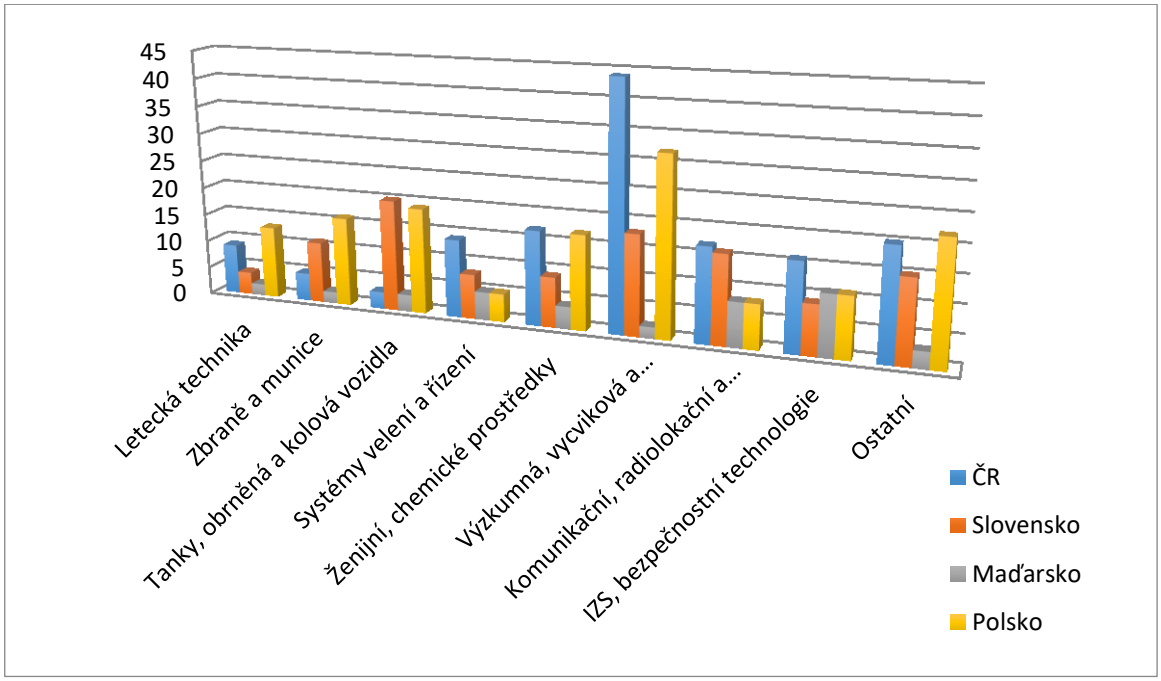

Obr. 26 Porovnání zemí V4 a počtu firem dle oborového členění.

4 HROZBY

Povinností státu a vlády je zajistit obranu a bezpečnost občanům vůči současným i pravděpodobným budoucím hrozbám, které jsou spíše globálního charakteru. Politicko-geografické situace může mít vliv na bezpečnost státu a události ve světě mohou ohrozit i ČR, avšak ohrožení typu vojenského útoku je poměrně nízké. Bezpečnost ČR je narušena nefungujícími či slabými státy, kde vlády nefungují a nezvládají vlastní obranu státu a občanů. Hlavním úkolem každého státu je podpora vlastního obranného průmyslu k zajištění vlastních obranných schopností. Proto je důležitá právě připravenost obranného systému a efektivní vyzbrojování ozbrojených sil, a tak reagovat na vzniklá bezpečnostní rizika. Jen těžko si představit situaci, kdyby došlo k nějaké větší krizi, že by ČR byla upřednostněna ze strany zahraničních partnerů v dodávkách vojenské techniky nebo materiálu než vlastní ozbrojené síly.

Na změny bezpečnostního prostředí nepůsobí jen hrozby, které přímo ohrožují ČR, ale i takové, které se týkají nějakým způsobem naší bezpečnosti a ohrožují naše spojence v NATO a EU.

4.1 Aktuální bezpečnostní hrozby

Dle dokumentů jako jsou Bezpečnostní strategie ČR 2015, Dlouhodobý výhled pro obranu 2030 a Koncepce výstavby armády České republiky 2025, můžeme označit dále uvedené hrozby jako zásadní pro ČR:

oslabení mechanizmu kooperativní bezpečnosti, politických i mezinárodních právních závazků v oblasti bezpečnosti – jde o snahu některých států přezkoumat současné mezinárodní uspořádání k dosažení svých mocenských cílů prostřednictvím hybridní války, souběžné použití konvenčních prostředků a nekonvenční vojenské operace s nevojenskými nástroji (kybernetické útoky, propaganda, politický a ekonomický nátlak). Země tak podpoří vlastní vojenský potenciál a tím, se snaží získat vliv skrze znejistění sousedních zemí a využít místní konflikty a rozpory [8].

Kybernetické útoky – tyto hrozby se řadí mezi hrozby relativně nové v oblasti informačních technologií a jejich narušení vede ke zranitelnosti státu, vládních orgánů nebo ozbrojených sil, ale i obyčejných lidí.

V kybernetickém prostoru neexistují geografické hranice mezi zdroji hrozeb a případným cílem. Tato hrozba má možnost napadnout bez použití konvenčních prostředků strategické

zájmy ČR. Kybernetické útoky probíhají proti veřejné a soukromé sféře s cílem zaútočit na vládní organizace nebo mezinárodní společnosti. Takové útoky představují neúspěch ve správném fungování komunikačních a dopravních procesů ohrožení dopravních sítí a škody ve finančních a průmyslových systémech. Na obranyschopnosti státu mají také význam komunikační a informační technologie a jejích narušení by mělo za následek nefunkčnost ozbrojených složek [8].

Na kybernetické obraně se podílí Vojenské zpravodajství, vzniká zde Národní centrum kybernetických sil, které bude mít možnost řešit velké množství operací v tomto oboru a napomáhat tak zajištění kybernetické obrany ČR [75].

Extrémismus – existence skupiny lidí, jejichž jednáním podporují růst sociálního napětí, orientující se zejména na rasovou a národnostní nenávist. Extrémismus roste ve všech jeho formách (politický, náboženský, národnostní atd.) [8].

V ČR rozdělujeme pravicový a levicový extrémismus. Pravicový extrémisté zastávají názor nenávisti k určitým minoritním skupinám obyvatelstva, bez ohledu na jejich názorové proudy. Není důležité, zda se hlásí na stranu nacismu nebo fašismu, v ČR převládá nenávist především k Romům, přistěhovalcům nebo sexuálním menšinám a další. Narůstá nepřátelství také k muslimům a imigrantům ve spojení s terorismem. Jednoduše tedy můžeme říci, že extrémismus znamená ohrožení práv a svobod občana státu.

Levicový extrémismus šíří myšlenky anarchistické, anarchisté odmítají stát založený na demokracii a snaží se ho nahradit nedemokratickým. Zatím co u pravicového extrémismu jde z pravidla pouze o verbální útok, tak u anarchistů dochází k trestným činům. V ČR se setkáme s násilnými protesty, ve světě se můžeme setkat i s teroristickými útoky.

Terorismus – jedná se o nesouměrnou obměnu boje, kdy hlavním cílem je zastrašování. Hlavním úkolem teroristických skupin je nastolit atmosféru strachu a získat pozornost médií, a tím zajistit ztrátu rovnováhy státu při snaze změnit jejích vnitřní nebo vnější politiku [73].

Vznik současného terorismu vznikl za hranicemi ČR a žádná země není zcela imunní vůči jeho hrozbě. ČR není schopná nějak zásadně ovlivnit tuto hrozbu bez pomocí aliančních a evropských partnerů. Úkolem naší země je připravenost a schopnost předcházet teroristickým hrozbám na vlastním území a být součástí stabilizace bezpečnostního prostředí v Evropě a ve světě. Mezi rizika ohrožující naši bezpečnost patří především útok v podobě samostatně jednajícího útočníka s tragickými následky. Mezi takové útoky patří například

střelba z Uherského Brodu, kde v roce 2015 narušený jedinec zde zabil osm lidí. Nešlo sice bezprostředně o teroristický útok, ale i takové útoky psychicky narušených jedinců zde lze zařadit. V Evropě je spojován s teroristickou hrozbou především teroristické organizace jako Islámský stát, Talibán a Al - Káida. Mají na svědomí útoky v USA na mrakodrapy, ve Francii na redakci časopisu Charlie Hebdo nebo útok na hudební klub Bataclan a další.

V ČR je útok ze strany mezinárodních teroristických organizací na nízkém stupni, můžeme se však setkat z radikalizací jedinců, kteří zkusí násilnou akci i bez napojení na zavedené teroristické organizace [76].

Masová nelegální migrace – za její příčinou stojí velký počet narůstajících ozbrojených konfliktů ve světě. Zdrojem mnoha vzniklých bezpečnostních problémů skrze mezinárodní migraci je i změna kulturního prostředí, dochází například k radikalizaci přistěhovaleckých komunit, vznik organizovaných buněk Islámského státu v Evropě, narušení vzájemné spolupráce evropských států při řešení postupu migrační vlny [8].

Šíření zbraní hromadného ničení – tato bezpečnostní hrozba se stává během dvou let případnou největší hrozbou naší bezpečnosti. ZHN jsou oblíbenou nebezpečnou technikou zejména v rukou některých agresivních států, které chtějí pomocí ZHN ukázat svojí nebezpečnost nebo také vyspělost v oblasti technologií svého domácího zbrojního průmyslu. Mezi nejvíce nebezpečné oblasti, které propagují ZHN patří Blízký a Střední východ a Asie. Země tak dávají najevo svoji pokročilost v nových technologiích a materiálu dvojího užití. Rychlý technický rozvoj biologických zbraní, může vést k pravděpodobným útokům ze strany států (Irák, Irán a Syrie), přiklánějící se k terorismu. Dalším problémem je šíření raketové technologie, která zvyšuje riziko vzniku konfliktu. Například Severní Korea za poslední rok provedla několik testů balistických raket [73].

Ve 21. století patří mezi nejvíce děsivé scénáře vzájemná spolupráce v oblasti terorismu a šíření zbraní hromadného ničení, kdy dochází teroristy k použití násilí zaútočit na bezbranné obyvatelstvo, ale nikoli na ozbrojené síly.

Organizovaný zločin – svým rozmachem překračuje hranice státu pomocí osobních i obchodních vztahů v bezpečnostním prostředí, dokáže narušit světový hospodářský systém i politický systém jednoho státu. Kriminální buňky jsou schopné narušit a oslabit instituce a ohrozit bezpečnost občana. Organizovaný zločin se nejčastěji páchá prostřednictvím korupce. Hlavním úkolem organizované zločinecké skupiny je dosažení maximálního zisku nejen ve formě materiální, ale i v podobě politického a společenského vlivu.

Mezi organizovaný zločin patří:

- daňové podvody,
- organizování nelegální migrace,
- korupce, padělání a vydírání
- mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami
- krádeže automobilů [74].

Organizovaný zločin nezasahuje do života obyvatelstva přímo, zpravidla se zločinecké skupiny zaměřují na jiné cíle. Směřují své aktivity na státní orgány a jejich motivací je dosažení finančního zisku. Organizovaný zločin se rozděluje na dvě oblasti první je jeho klasická varianta a ta druhé je moderní. Mezi činnosti klasického typu patří například obchod s nelegálními drogami nebo falšování dokumentů, které jsou v republice aktuální ilegální aktivitou. Naopak mezi moderní organizovaný zločin lze zařadit takové aktivity, které jsou těžko prokazatelná jako ilegální a jejich charakter se soudí až podle konečného důsledku, ve většině případů se jedná o zneužití veřejných finančních prostředků.
Organizované skupiny fungují na principu zločinecké sítě po celém světě, jejich příslušníci se zabývají každý vlastní specializací a je těžké dohledat jejich pravou totožnost [76].

Dílčí závěr

V současné době nehrozí riziko přímého vojenského útoku, převládají spíše nové moderní hrozby typu kyberterorismus nebo hybridní války. Problematikou války v kyberprostoru je především, že nelze jednoduše identifikovat útočníka. Kybernetické útoky jsou směřovány především na různá průmyslová odvětví, která mohou narušit systém celého státu. Další hrozbou, která se objevuje častěji je hybridní válka, kde jde o použití konvenčních a nekonvenčních nástrojů. Útočník tak použije více forem hrozeb nejen v podobě nasazení ozbrojených sil, ale i útoky na kyberprostor, propagandu a kriminální zmatek, těžko určit pravý záměr útočníka a útočníka samotného.
Nejvyšší odpovědností státu je zajistit bezpečnost a připravenost státu na vyskytující se nečekané hrozby a změny. Vzhledem k tomu, že se mění bezpečnostní prostředí a nebezpečí může vzniknout kdekoliv a kdykoliv je potřeba mít zajištěny dodávky vojenského materiálu a podporovat zabezpečení kyberprostoru. Proto je důležitá podpora domácího obranného průmyslu, aby zajistil vojenský materiál v případě, kdyby došlo k nějaké hrozbě a nebyla by možnost obrátit se na alianční partnery s dodávkami potřebného materiálu.

5 NÁVRH ROZVOJE OBRANNÉHO PRŮMYSLU VE VZTAHU K VÝVOJI BEZPEČNOSTNÍCH HROZEB

Modernizace a výstavba Armády ČR k zajištění obranyschopnosti státu a připravenosti adekvátně reagovat na stále se měnící bezpečnostní hrozby. Tato kapitola vychází z výše uvedených bezpečnostních hrozeb, aktuálního stavu vojenské techniky a výzbroje Armády ČR a analýzy následujících strategických dokumentů:

- Dlouhodobý výhled pro obranu 2030
- Koncepce výstavby armády České republiky 2025
- Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu ČR do roku 2025
- Obranná strategie ČR 2017

Mezi projekty a plány, které by se měli uskutečnit mezi lety 2017 až 2020, patří zejména:

Pozemní síly

Plánování přezbrojení 7. Mechanizované brigády, nákup útočných a odstřelovacích pušek, pořízení náhrady za RPG 7 v podobě reaktivních granátometů a vybavení pro jednotlivce jako jsou vesty a přilby. Dále dojde na pořízení kolových a obrněných vozidel pro bojové účely a tankové techniky. Pořízení nových tanků jako náhradu za T-72CZ M4 je plánován až po roce 2025 a mělo by se jednat o 34 ks.

Velení a řízení boje bude podpořeno nákupem kolových obrněných vozidel velitelsko-štábních a spojovací, pořízení lehkých obrněných vozidel pro potřeby radiační, chemické a biologické průzkumy. Pořízení vozidel na univerzální platformě (náhrada za bojová vozidla BVP 2). Pořízení komunikačních prostředků C4ISTAR pro pěší jednotky.

V oblasti dělostřelectva modernizace zaměřena na samohybné kanónové houfnice vz. 77 DANA, pořízení nových moderních samohybných minometů.

Rozvoj ženijního vojska zaměřen na pořízení doprovodných mostů, odminovací techniku, mobilní prostředky zatarasení a omezení manévru nepřátele [43,75,77].

Vzdušné síly

Pronájem více účelových bojových letounů JAS – 39 Gripen slouží jako podpora pro útoky na pozemní cíle. Od roku 2019 rozvoj nadzvukového letectva L-159, zabezpečující výcvik pilotů. Rozvoj nadzvukového letectva z důvodu účasti na možných operacích a plné spolupráce v rámci NATO.

Vrtulníkové letectvo plánuje nákup nových víceúčelových vrtulníků, kdy výběrové řízení je stanovené na rok 2019. Dále modernizace transportních vrtulníků typu Mi-171Š/SM.

Dopravní letectvo bude pořizovat nové letadla a vrtulníky nejdříve po roce 2024.

Protivzdušná obrana se zaměří na pořízení a vývoj projektu 3D radiolokátor MADR (Mobile Air Defence Radar), vhodný na průzkum vzdušného prostoru. Dále plánované pořízení protiletadlových prostředků PVO RBS-70 NG sloužící jako náhrada za sovětské protiletadlové komplety krátkého dosahu STRELA 10. Postupné nahrazování sovětských letištních radiolokátorů k zabezpečení vzdušného prostoru [43,75,77].

Zahraniční mise

Úkolem Armády ČR je účastnit se zahraničních misí, tato povinnost vyplívá ze závazků vůči NATO. Armáda ČR se účastní zahraničních misi jak v roli humanitární, záchranné, mírové tak i bojové. Účast na zahraničních misích v roce 2017 – 2019 schválila vláda a jde především o mise, ve kterých se ČR účastní dlouhodobě. V roce 2018 bude nejvíce nasazených vojáků v operacích NATO Resolute Support v Afghánistánu, armáda nasadí 250 vojáků, dále výcviková mise EU a nasazení týmu Speciálních sil v Mali jde o 200 vojáků. Dále bude nasazených 380 vojáků do Sil rychlé reakce NATO. Mezi další oblasti, kde jsou nasazeni čeští vojáci patří Kosovo, Bosna a Hercegovina, Velká Británie, atd.

V současnosti vysílá Armáda ČR do Iráku poradní tým, který bude pomáhat s výcvikem pilotů bojového letounu L-159 do konce roku 2018 [76].

Mezi další plánované mise na rok 2018 patří vyslání našich vojáků (celkový počet cca 290 vojáků) do zemí Pobaltských států a Polsko. Zahraniční mise by měla stát 362 milionů korun a měla by být zahájena začátkem roku 2018. Půjde o vyslání mechanizované jednotky s podporou ženijní a palebné čety a zdravotnickým týmem doplněni o logistickou jednotku [78].

Kybernetická obrana

Kybernetické obrana se zaměří na ochranu v oblasti informačních, zpravodajských a C2 (velení a řízení) systémů v podobě posílení oblasti personálu a techniky. Vojenské zpravodajství s pomocí ozbrojených sil je pověřeno rozvíjet schopnosti řízení kybernetické obrany a bezpečnosti ČR ve stavu válečném a ohrožení. Pod taktovkou vojenského zpravodajství vzniká Národní centrum kybernetických sil na ochranu kybernetického prostoru ČR [77].

5.1 Vlastní návrh

Vlastní návrhy a doporučení k výstavbě a modernizaci vojenské techniky a výzbroji Armády ČR a aktuálnímu stavu obranného průmyslu k budoucímu vývoji možných bezpečnostních hrozeb.

Pozemní síly

V první řadě by měl být prioritní nákup přileb a vest, dále se zaměřit na pořízení nových zbraní od České zbrojovky a.s. (ČZUB), také pořízení munice a zajištění jejího trvalého přísunu a v neposlední řadě zajištění zásob. Nákup by se měl uskutečnit nejlépe v roce 2017 a neměl by být stále odsouván na později. Zbraně a munice by měla být pořízena především od českých firem.

Nemodernizovat staré tanky, ale spíše se zaměřit na nákup bojových vozidel. Vzhledem k tomu, že nehrozí přímý vojenský útok, není potřeba prvně nakupovat těžkou vojenskou techniku. Zaměřit se na nákup moderních detekčních zařízení a ochranných pomůcek z důvodu hrozby šíření zbraní hromadného ničení. Rozvoj a podpora balistické ochrany a CBRN (Chemical, biological, radiological and nuclear defense).

Vzdušné síly

V případě nákupu vrtulníků se zaměřit na nové stroje, nikoliv modernizaci současného typu. Nákup takových strojů, které jsou používány ostatními státy v NATO. Nerozvíjet sovětskou techniku, v případě jakékoliv krize může dojít k přerušení dodávek náhradních dílů ze strany Ruska. Pořídit vrtulníky s moderní technikou (senzorové a zbraňové vybavení) se schopností transportu.

Investovat do jiné techniky než do bitevních strojů. Musíme se ptát, jestli opravdu potřebujeme takové nové bojové vrtulníky nebo pouze stačí přezbrojit a vylepšit schopnosti stávajících strojů. Nejlepší volbou jsou vrtulníky schopné transportu a se schopností útoku. Vrtulník tak bude možno využít nejen v bojích, ale i pro transport vojáků nebo materiálu. Využití v zahraničních misích.

Nákup nových Gripenů a v budoucnosti i bezpilotních letadel, které jsou teprve ve fázi vývoje.

Zajištění lepší obranyschopnosti díky moderním a kvalitním PVO (protivzdušná obrana) pokusit se zde o spolupráci se zeměmi V4, naskytla by se zde příležitost spolupráce při servisu nebo výcviku. Jako dobrá investice do protivzdušné obrany se jeví nákupu radiolo-

kátorů typu MADR, náhrada starých radarových systémů buď středního nebo dalekého dosahu.

Zaměřit se na pořízení bezpilotních letounů, pozorovací letouny by mohly být pořízeny od českých výrobců (firma Excalibur International), zde by byla výhoda domácího servisu. Později nákup i bitevních bezpilotních letounů například ve spolupráci se zeměmi V4 (firma General Avangers, Avenger). Bezpilotní letadla vhodná pro Armádu ČR využitelná k průzkumným a útočným letům. Vhodné také pro Policii České republiky, nasazení bezpilotních letadel například jako monitoring davů nebo do těžce přístupných míst.

Zahraniční mise

Nadále posílat Armádu ČR na zahraniční mise a napomáhat tak spojencům při vojenské pomoci. Naopak omezit posílání Armády ČR na klidná místa jako pozorovací jednotky. Naše Armáda je dobře připravena působit na zahraničních misích, ale nemá dostatečný počet voják. Zaměřit se spíše na teritoriální obranu, nebylo by dobré, kdyby došlo k vojenskému útoku a více jak polovina AČR byla na zahraniční misi.

Do zahraničních misí je potřeba akvizice nových tanků a obrněných transportérů Pandur vyrobené firmou VOP CZ. Pořízení nákladních automobilů a ručních pěchotních zbraní (České zbrojovka a.s.)

Kybernetická obrana

Vzhledem k narůstajícím kybernetickým útokům je nutné zvyšovat schopnosti a dovednosti na obrannou činnost, ale i případný útok v kyberprostoru. Kyberprostor nemá skoro žádné hranice a vyskytuje se po celém světě, může způsobit rozsáhlé škody (blackout, přerušení dodávek vody a energie). Příležitost pro české firmy v oboru informačních a komunikačních technologii uspět i mimo domácí trh (Gordic spol.).

Se vznikem nového Centra kybernetických sil se naskýtá otázka, kde se budou brát odborní pracovníci, kterých je nedostatek a zda bude dostatek finančních prostředků. Také by mělo dojít k lepším úpravám v zákoně a vymezení přesných pravidel, aby bylo možné provádět vojenské operace v kyberprostoru. Jako dalším protiopatření před kybernetickými útoky posílení podvědomí o tomto nebezpečí, rozšířit obory vzdělávání o kybernetické bezpečnosti i do škol, investovat do center, které se budou zabývat tímto problémem. Zaměřit se na školení v oblastech mezinárodní bezpečnosti, kybernetické bezpečnosti a kriminality. Podpora státu ve spolupráci s EU a NATO na sdílení dat a potřebná školení. Zařadit kybernetickou obranu také do vojenského cvičení.

ZÁVĚR

Diplomová práce byla zpracována na téma Obranný průmysl České republiky. Cílem práce bylo porovnat obranný průmysl České republiky s vybranými státy a získat přehled o postavení českého obranného průmyslu na domácím trhu, a výsledek porovnat s trhem zahraničním. Dále byl stanoven cíl ve vymezení současných bezpečnostních hrozeb, které působí na bezpečnostní prostředí ČR a jaký budou mít vliv tyto hrozby na vývoj obranného průmyslu.

V teoretické části byla na základě odborné literatury vypracována část, která je zaměřena na popis základních pojmů, které jsou spojeny s obranou státu, obranným průmyslem a jeho zákony. Dále byl zpracován historický vývoj českého obranného průmyslu od období Československa v letech 1918 – 1938 až po vstup ČR do NATO A EU, který se stal důležitým krokem v oblasti obrany a obranné politiky ČR. Praktická část byla v první části zaměřena na komparaci obranného průmyslu ČR a vybraných států (Polska, Maďarska a Slovenska), byl zde uveden počet organizací, které byly rozděleny do oborových členění dle zaměření výroby. Pomocí grafického zobrazení byly srovnány jednotlivá oborová členění států, s počtem organizací a porovnána mezi sebou. ČR převládala v počtu organizací v oblasti výroby, výzkumu, výcviku a opravárenských center, v oblasti komunikačních, radiolokačních, informačních a navigačních systémů, dobré zastoupení má i v oblasti IZS a bezpečnostních technologií. Naopak bylo zjištěno, že malé zastoupení v počtu organizací, ale velký potenciál na zabezpečení vlastních potřeb najdeme v oblasti ručních a lehkých zbraních a munici. Český obranný průmysl, ale není připravený a schopný zajistit kompletní potřeby ozbrojených sil, které se tak musí se spoléhat na zahraniční dodavatele v zajištění dodávek potřebného materiálu. Domácí průmysl by se měl zaměřit na vývoj průmyslové výroby ve svých klíčových oblastech, jako jsou pěchotní zbraně, radarové technologie, zajištění servisu a munice.

Stěžejním bodem práce bylo vymezit bezpečnostní hrozby, které mohou přímo nebo nepřímo ohrozit ČR. Mezi současné hrozby patří kybernetické útoky, terorismus, migrační vlna ze Sýrie, Afganistánu a afrických zemí, hrozba ze strany Ruska a další hrozby, které jsou stále více propojeny s informačními systémy. K uvedeným bezpečnostním hrozbám byla navrhnuta struktura redukce seznamu vojenské techniky a postupy v oblasti nákupů armádní techniky, které by zajišťovaly bezpečnost ČR.

Získané informace přinesly přehled o vývoji a stavu obranného průmyslu ČR a využití jeho potenciálu k hrozícím bezpečnostním hrozbám na našem území. Diplomová práce by se mohla využít jako objektivní a krátkodobý návrh pro armádní nákupy, vycházející ze současných bezpečnostních hrozeb.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] PROCHÁZKA, Josef, Ladislav IVÁNEK a Miroslav KRČ. *Obranný průmysl České republiky po rozpadu bipolarity*. Brno: Vojenská akademie v Brně, 2003. ISBN 80-85960-67-2.

[2] PROCHÁZKA, Josef, Jozef ŠMONDRK a Jan VALOUCH. *Zdroje pro zabezpečení obrany České republiky: vývoj, perspektivy, rizika*. V Brně: Ústav strategických studií Vojenské akademie, 2003. ISBN 8085960613.

[3] TŮMA, Miroslav, Josef JANOŠEC a Josef PROCHÁZKA. *Obranná politika Československé a České republiky (1989-2009)*. Praha: Ministerstvo obrany ČR - Prezentační a informační centrum MO, 2009. ISBN 978-80-7278-522-3.

[4] Obranná průmyslová základna a obranná průmyslová politika. *Obrana a strategie* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2002/1-2002/obranna-prumyslova-zakladna-a-obranna-prumyslova-politika.html#.WRsy0oVOKM8

[5] *Česká bezpečnostní terminologie*. *Výklad základních pojmů*. [online]. ÚSS, 2002 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=16048

[6] Zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky. In: *Zákonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110

[7] Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky. In: *Zákonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222

[8] Bezpečnostní strategie České republiky. [online]. 2015, [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf

[9] Obranná průmyslová základna a obranná průmyslová politika. *Obrana a strategie* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2002/1-2002/obranna-prumyslova-zakladna-a-obranna-prumyslova-politika.html#.WJrrF4WcEic

[10] Ekonomické aspekty konverze české (československé) zbrojní výroby. *Obrana a strategie* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2002/1-2002/ekonomicke-aspekty-konverze-ceske-ceskoslovenske-zbrojni-vyroby.html#.WJ263HvhCM8

[11] Konverze obranné průmyslové základny. *Obrana a strategie* [online]. [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2005/1-2005/konverze-obranne-prumyslove-zakladny.html#.WJ26vHs1-M8

[12] O AOBP. *AOBP - Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR* [online]. [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: http://www.aobp.cz/o-aobp/

[13] Evropská obranná agentura po třech letech. *Obrana a strategie* [online]. [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: http://www.obranaastrategie.cz/cs/aktualni-cislo-2-2007/clanky/evropska-obranna-agentura-po-trech-letech.html#.WKH5doWcGM8

[14] Rekordní rok českých zbrojařů. *Euro.cz* [online]. [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: http://www.euro.cz/byznys/rekordni-rok-ceskych-zbrojaru-jejich-vyvoz-dosahl-az-20-miliard-1327494

[15] FORAL, Jiří, MAREŠ, Miroslav, ed. *Zbrojní politika Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4120-x.

[16] Ministerstvo Obrany. *Strategie vyzbrojování a podpory obranného průmyslu České republiky* [online]. Praha 2016 [cit. 2017-03-01] Dostupné z: http://www.vyzbrojovani.army.cz/sites/vyzbrojovani.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/strategie_vyzbrojovani_a_podpory_rozvoje_obranneho_prumyslu_ceske_republiky_do_roku_2025.pdf

[17] Offsety: Opatření č. 3/2005 ministra průmyslu a obchodu k realizaci programů průmyslové spolupráce. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/obranny-a-bezpecnostni-prumysl-offsety/offsety--13262/

[18] EU ruší offsety, malé státy nesouhlasí. *E15.cz - ekonomika, byznys, finance* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/eu-rusi-offsety-male-staty-nesouhlasi-859002

[19] Vláda ČR. *Zpráva o zajištění obrany České republiky* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z : https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Zpr_va_o_zaji_t_n__obrany__esk__republiky.pdf

[20] Zákon č.38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění pozdějších předpisů. In: *Ministerstvo obchodu a průmyslu* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://cbrowse.cc/cylon/b/mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/zahranicni-obchod-s-vojenskym-materialem/legislativa--55863/

[21] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Seznam držitelů povolení k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/zahranicni-obchod-s-vojenskym-materialem/seznam-drzitelu-povoleni-k-zahranicnimu-obchodu-s-vojenskym-materialem--56926/

[22] Zbrojařské firmy loni zvýšily vývoz zhruba o čtvrtinu. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/2025938-zbrojarske-firmy-loni-zvysily-vyvoz-zhruba-o-ctvrtinu-nedostatek-lidi-ale-bude

[23] CDIS REVIEW 3/2013 - obsah čísla. *MS Line Publishing House s.r.o.* [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: http://www.msline.cz/index.php?page=cdis-review&cislo=cdis-review-3-2013&clanek=exkluzivne-s-reditelem-narodniho-uradu-pro-vyzbrojovani

[24] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Důvodová zpráva k návrhu zákona o zahraničním obchodu s vojenským materiálem* [online][cit. 2017-03-16]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26807/38885/446198/priloha007.pdf

[25] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Výroční zpráva o kontrole vývozu, vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží technologií dvojitého užití v ČR za rok 2011* [online].[cit. 2017-03-15]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658522/priloha008.pdf

[26] Zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění poz-

dějších předpisů [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/dokument55863.html

[27] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Výroční zpráva o kontrole vývozu, vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží technologií dvojitého užití v ČR za rok 2014* [online].[cit. 2017-03-21]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/35863/64318/658527/priloha003.pdf

[28] *Ministertvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/dokument10749.html

[29] Zákon č. 228/2005 Sb., o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů, a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/dokument10866.html

[30] Společný postoj rady 2008/944/SZBP, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008E0944

[31] Kompetence licenční správy v oblasti vojenského materiálu. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/dokument154712.html

[32] Zákon č. 299/2013 Sb. o nakládání s některými věcmi využitelnými k obranným a bezpečnostním účelům na území České republiky [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=229~2F2013&rpp=15#seznam

[33] O AOBP. *AOBP - Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR* [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: http://www.aobp.cz/o-aobp/

[34] Profil společnosti. *Sellier & Bellot - Titulní strana* [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: http://www.sellier-bellot.cz/firma/profil-spolecnosti/

[35] Vojáci dostanou munici, vesty a speciální vozidla za takřka 3,5 miliardy. *Natoaktualne.cz* [online]. [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/armada-dostane-munici-vesty-a-vozidla-d8c-/na_zpravy.aspx?c=A170307_154229_na_zpravy_m00

[36] Ministerstvo obrany podepsalo smlouvu o dodávkách malorážkové munice za miliardy korun. *Web4Trader s.r.o.* [online]. [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: https://www.web4trader.cz/ministerstvo-obrany-podepsalo-smlouvu-na-dodavkach-malorazove-munice-za-miliardy-korun/

[37] O nás. *Argun s.r.o.* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://www.argun.cz/o-nas

[38] PRODUCTS : SVOS Company. *SVOS* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://www.armsvos.cz/en/armoured-vehicles/

[39] Historie. *CZUB.cz* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://www.czub.cz/cz/historie.html/

[40] Lehčí o půl kila a kratší. Armáda má nové útočné pušky Bren. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1956266-lehci-o-pul-kila-a-kratsi-armada-ma-nove-utocne-pusky-bren

[41] Armáda ČR. *Přehled hlavních druhů techniky a výzbroje AČR* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/technika/prehled-hlavnich-druhu-techniky-a-vyzbroje-acr-stav-k-1--lednu-2017-129655/

[42] Eurosvazáci táhnou do války. Přitom nemají lidi, techniku, vůbec nic. Analytik Koller plasticky vylíčil katastrofu, která nás čeká. *Parlamentní listy.cz* [online]. [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Eurosvazaci-tahnou-do-valky-Pritom-nemaji-lidi-techniku-vubec-nic-Analytik-Koller-plasticky-vylicil-katastrofu-ktera-nas-ceka-477389

[43] Události: REPORTÁŽ: Průmysl jako nástroj k zajištění obrany ČR. *Armádní noviny* [online]. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: http://www.armadninoviny.cz/reportaz-cesky-prumysl-jako-nastroj-k-zajisteni-obrany-statu.html

[44] LOM PRAHA s.p. - O nás. *LOM PRAHA* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: http://www.lompraha.cz/o-nas

[45] Fučík, Josef (2007a) Evropský zbrojní trh a jeho důsledky pro český obranný průmysl; in: Bezpečnostní a obranná agenda Evropské unie. Brno: Ústav strategických studií Univerzity obrany

[46] Katalog bezpečnostních a obranných technologií online. *AOBP - Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: http://www.aobp.cz/katalog-security-and-defence-technologies-catalogue-online/

[47] Združenie: Charakteristika. *ZBOP - Združenie bezpečnostného a obranného priemyslu Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.zbop.sk/zdruzenie/charakteristika

[48] Výročné správy o obchode s vojenským materiálom. *Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.economy.gov.sk/vyrocne-spravy-o-obchode-s-vojenskym-materialom-mcj/126539s

[49] Výrobné schopnosti Slovenského obranného priemyslu. Dostupné z: http://www.zbop.sk/files/ZBOP2016_brochure-4.pdf

[50] Vizitka člena: TECHNOPOL INTERNATIONAL, a.s. *ZBOP: Združenie bezpečnostného a obranného priemyslu Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://www.zbop.sk/clenovia/technopol-international

[51] Valníkové vozidlo: AKTIS 4x4.1R-08. *Tanax Trucks a.s.* [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: http://www.tanaxtrucks.sk/vozidla/vozidla-aktis/valnikove-vozidlo/

[52] Vizitka člena: Kerametal, s.r.o. *ZBOP: Združenie bezpečnostného a obranného priemyslu Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: http://www.zbop.sk/clenovia/kerametal-akciova-spolocnost-bratislava

[53] Pyrotechnické roboty EOD a IED. *ZTS VVÚ KOŠICE a.s.* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: http://www.ztsvvu.eu/?id=55&ni=33

[54] Základnou funkciou organizácie. *Vojenský technický a skúšobný ústav Záhorie* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: http://www.vtsu.sk/sucasne_poslanie.html

[55] Hungary. *European Strategic Observatory: The facts of European security* [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: http://www.stratobs.eu/profile-hungary-13.php

[56] Hungarian Defence Industry 2015. *Defence Industry Association of Hungary.* [online]. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: http://www.vedelmiipar.hu/?lang=eng&mnuGrp=mnuTagsag|mnuTLetoltes&module=showpage&site=downs

[57] About us. *Carinex Kft.* [online]. 2015 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: http://www.carinex.hu/index.php?link=bemutatkozas

[58] Faculty f Military Sciences and Officer Training. *National University of Public Service* [online]. [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: http://en.uni-nke.hu/nups/faculties/military-sciences-and-officer-training-faculty

[59] European defence agency. *Central and Eastern European countries: measures to enhance balanced defence industry in Europe and to address barriers to defence cooperation across Europe* [online]. [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: https://www.eda.europa.eu/docs/default-source/documents/rr-1459-eda-central-and-eastern-europe-report---technical-annex---final.pdf

[60] Poland - Defense Industry. *Export.gov* [online]. [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: https://www.export.gov/article?id=Poland-Defense-Industry

[61] MSPO 2016. *International Defence Industry Exhibition* [online]. [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: http://phavi.targikielce.pl/at/attachments/2016/1020/raport-mspo- 2016.pdf

[62] Lotnictwo wojskowe. *Wojskowe Zakłady Lotnicze Nr 2 S.A* [online]. [cit. 2017-04-27].Dostupné z: http://wzl2.mil.pl/oferta/lotnictwo-wojskowe/

[63] *Wszelkie prawa zastrzeżone* [online]. 2016 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: http://www.mesko.com.pl/en

[64] General offer. *Rosomak Spółka Akcyjna w Siemianowicach Śląskich* [online]. 2017 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: http://wzms.pl/en/strony/general-offer/

[65] Offer. *PCO* [online]. 2013 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: http://www.pcosa.com.pl/en/offer

[66] *Polska Grupa Zbrojeniowa* [online]. [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: http://en.pgzsa.pl/

[67] Research and development centre for mechanical appliances. *Veletrhy Brno* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://ikatalog.bvv.cz/idet-2015/research-and-development-centre-for-mechanical-appliances-obrum-ltd/_fdc7468&fir=22900

[68] Produkty. *Transbit* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.transbit.com.pl/?page_id=682

[69] Polski. *Polska Izba Producentów na Rzecz Obronności Kraju* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://przemysl-obronny.pl/pl/branza/wyposazenie-indywidualne-zolnierza/

[70] About us. *Cenrex* [online]. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: http://cenrex.com/index.php/about-us

[71] Członkowie Izby. *Polska Izba Producentów na Rzecz Obronności Kraju* [online]. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: http://przemysl-obronny.pl/pl/o-izbie/czlonkowie-wykaz-alfabentyczny-i-branzowy/

[72] NATO. *Defence Expenditures of NATO Countries* [online]. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z : http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_07/20160704_160704-pr2016-116.pdf

[73] JUŘÍČEK, Ludvík a Petr ROŽŇÁK. *Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182013.

[74] *Co je organizovaný zločin* [online]. Praha: Policie ČR, 2016 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/co-je-organizovany-zlocin.aspx

[75] Ministerstvo obrany. *Koncepce výstavby armády České republiky 2025* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf

[76] Vláda schválila působení Armády ČR v zahraničních misích. *Ministerstvo Obrany České republiky* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-schvalila-pusobeni-armady-cr-v-zahranicnich-misich-121589/

[77] Dlouhodobý výhled pro obranu 2030. [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Dlouhodob___v__hled_pro_obranu_2030.pdf

[78] Vláda chce na rok vyslat 300 vojáků do Pobaltí a Polska. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/domaci/437443-vlada-chce-na-rok-vyslat-300-vojaku-do-pobalti-a-polska.html

[79] Tanky. *VOP CZ* [online]. [cit 2017-05-11]. Dostupné z: http://www.vop.cz/cz/produkt/45-001-tanky.aspx

[80] Kontejner nouzového přežití. *Karbox* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: http://www.karbox.cz/kontejner-nouzoveho-preziti

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
AOBP	Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu
BVP	Bojové pásové vozidlo
C – IED	Counter-Improvised Explosive Device
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika
EOD	Explosive Ordnance Disposal
ESDP	Evropská bezpečnostní a obranná politika
EU	Evropská unie
EUR	Euro
GIS	Geografický informační systém
GPS	Global Positioning System
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
NATO	Severoatlantická aliance
OPZ	Obranná průmyslová základna
OPZ	Obranná průmyslová základna
PVO	Protivzdušná obrana
RPG	Reaktivní granát
SSSR	Sovětský svaz
ZHN	Zbraně hromadného ničení

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Struktura zbrojní výroby v roce 1987 [1], upravila Jirásková 2017 15
Obr. 2. Munice [36] 38
Obr. 3. Vesta pro vrchní nošení typ LV 15 [37] 39
Obr. 4. Vesta pro spodní nošení typ LS – 02 [37] 39
Obr. 5. Obrněné vozidlo VEGA [38] 40
Obr. 6. Útočná puška typ CZ Bren 2 41
Obr. 7. Vrtulník MI-17 48
Obr. 8. Bojový tank T – 55AM2 50
Obr. 9. Kontejner nouzového přežití 51
Obr. 10. Samopal Vms 07-9 mm [50] 54
Obr. 11. Polní mobilní pracoviště AKTIS 4x4.1R-08 [51] 55
Obr. 12. Letecký simulátor [52] 56
Obr. 13. Pyrotechnický robot typ Retriever [53] 56
Obr. 14. Odstřelovací zbraň typ GM3M 59
Obr. 15. Terénní nákladní vozidlo 59
Obr. 16. Ochranný oděv 61
Obr. 17. Vývoj financování obrany, poměr k HDP 62
Obr. 18 Obrněné vozidlo 8x8 Rosomak [64] 64

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Seznam výrobců v obranném průmyslu 14
Tab. 2 Vývoz vojenského materiálu [14]..... 23
Tab. 3 Přehled právních předpisů 27
Tab. 4 Vývoz vojenského materiálu [27]..... 30
Tab. 5 Dovoz vojenského materiálu [27]..... 31
Tab. 6 Vývoz střelných zbraní [27] 33
Tab. 7 Vývoz zboží a technologie dvojitého užití [27]..... 34
Tab. 8. Oborové členění České republiky..... 47
Tab. 9. Obchodní nabídka firmy Explosia a.s..... 49
Tab. 10. Oborové členění - Slovenská republika..... 53
Tab. 11. Oborové členění - Maďarsko..... 58
Tab. 12. Výdaje na obranu za rok 2015 a 2016 (miliony USD)**Chyba! Záložka není definována.**
Tab. 13. Oborové členění – Polská republika..... 63